27րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7364 14 ՅՈՒԼԻՍ 1910 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 Juillet 1910 27me année N. 7364

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՊԱԿԱՍԸ

Եթէ իրաւ է թէ ընկերային կեանքին բարեփոխումը ու յառաջդիմութիւնը միջավայրի ու պարագաներու փոփոխմամբ հրապարակ կ'իջնայ, ու դեռ եթէ իրաւ է թէ ազատ խորհողութիւն ու գործը կաշկանդող շղթաներուն բարձումը զարգացման մեծ ազդակներէն մէկն է, հապա ինչո՞ւ մեր միջավայրի ու պարագաներու փոփոխմամբ, որ տեղի ունեցաւ երկու տարիէ ի վեր, այդ ճշմարտութեան բարերար ազդեցութիւնը չիրականացաւ մեր անհատական, հաւաքական ու ազգային գործերու ու կեանքի մէջ. ինչո՞ւ ազատ խօսքը կապտող, գործունէութիւնը կաշկանդող ու յառաջդիմութիւնը պարանող շղթաներուն ու կապերուն բաղդատաբար թուլնալը մեր հասարակական ու ժողովրդական առօրեայ յարաբերութեանց ու զբաղելակերպին մէջ բաղդատաբար բարերար զարգացման քայլառումի մը հետքը չի ձգեց:

Համաշխարհային ճշմարտութեան մը ամլութիւնը նոյն այդ ճշմարտութեան մշտնջենապէս խոթացեալ ըլլալը չենթադրեր:

Եթէ միջավայրի ու պարագաներուն բարեփոխումը ու նաեւ ազատութեան իրականացումը անհատներ ու ազգեր խոհե՛մ ու գիտակից կերպով գործի մղելու ճշմարիտ սկզբունքն չեն չեղած ու ընդհակառակը դրդած ու դրդուած զանոնք լայն ու ապահով շաւիղներէ քալելու, հետեւաբար անհրաժեշտօրէն մենք ալ պէտք էինք եթէ ո՛չ ազգովին գէթ անհատաբար կամ ընկերովին խթանուէինք նոյն այդ բարեփոխեալ միջավայրի ու իրականացեալ ազատութեան զգացումի քաղցր խթաններէն:

Պէ՛տք էր պարագաներէն օգտուէինք, ու երկու տարուայ բաւական երկար ժամանակամիջոցին մէջ զմեզ կազմակերպելու, ինքնաճանաչումի շաւղին մէջ մտնելու, ազատութեան տալիք հաւանական բարիքներուն ու օգուտներուն վրայ խոկաբերէինք և վերջապէս ասկէ վերջ մարդու նման ապրելու միջոցներուն վրայ մտածէինք. բան մը՝ որուն համար թէեւ անհատաբար բայց ո՛չ հաւաքաբար խօսուեցաւ:

Անհատական ջանքերն ու ձեռնարկները շատ անգամ ամուլ կը մնան երբ օժանդակուած չեն ընդհանրական ջանքով:

Պահ մը քննելով խնդիրին ժխտական կողմը ու հետախոյզ ակնարկ մը նետելով ինչո՞ւ չեղածներու կողմը, պիտի տեսնանք ընկերային կամ ցեղային խոչընդոտներ, և եթէ կարելի է ըսել կոյմարներ —ճնշիչ ու ընկճող— որոնք իբրեւ սոսկ ցեղային յատկութիւններ կատակուած են մեր ազգին...:

Անկարելի է օգտուիլ բարիքէ մը ու իւրացնել օգուտ մը երբ մարդ արդէն օգտուելու ու իւրացնելու յարմարութիւններն և ընդունակութիւնները չունի: Ազատութեան յարմարիլ, ահա՛ գլխաւոր յառաջդիմական քայլը, որը՝ մենք դեռ առած չենք:

Հաւաքական կեանքի պակասն է գլխաւոր արգելքը մեր յառաջդիմութեան, ու բանի մը յարմարելու համար նախ պէտք է դէպի նպատակը տանող ուղիին վրայ ցցուած արգելքը բառնալ իսկոյն:

Սահմանադրական մեր ազատ երկիրը իր Գանունը-Էսասիի 42րդ յօդուածով հաւաքական գործունէութեան մը ճամբան կը բանայ մեր առջեւ, ճամբայ մը ուրկէ պէ՛տք է քալել, քանի որ ժողովրդային ընդհանուր կեանքը այլեւս այդ բանին թոյլատու է:

Օսմանեան հողին վրայ այս տաժանելի կեանքը հանդուրժելի ու ապրելակերպը տանելի ընելու համար անհրաժեշտ է իրարու քով գալ, մէկտեղուիլ ու ձուլուիլ պահ մը եթէ [illegible]

Իրաւ է որ ամէն մարդ աւելի կամ նուազ չափով ներարկեալ է փառասիրական թոյնով ու ենթակայ գործ մը անհատապէս կատարելու ու անհատապէս փառաւորուելու անխառն եսասիրական զգացումով, սակայն կեանքը անտանելի է երբ միայն «ես»ով հեռապատկերուած է:

Հիմնապէս սխալ պիտի ըլլար քաշել անհատը իր բոլոր նախաձեռնութիւններէն ու մտցնել զայն հաւաքական կեանքի հոսանքին մէջ ինպաստ նոյն այդ տարածուն կեանքի բարելաւման. սխալ պիտի ըլլար որովհետեւ անձնական նախաձեռնութեան ոգիին ոչնչացումը նո՛յն այդ ընկերային կեանքին վատթարացումը կ'ենթադրէ. և հո՛ն ուր կեանքը ստորնացնելու միջոցներ կը չարուին յառաջդիմութեան անունով սխալ քայլ մը առած կ'ըլլան ու հետեւաբար յետադիմական: Բայց հո՛ս, ուր հաւաքական կեանքի մը կազմը ու գործունէութիւնը նախասիրութիւններ ու ձիրքեր ոչնչացնելու բնոյթը ունենալէ հեռու է և ընդհակառակը շահաւոր թէ՛ անհատական և թէ՛ ընկերային տեսակէտի պէտք է անհատական սոսկ սին փառասիրութիւնը ոչնչանայ ի նպաստ մեծ «ես»ին:

Հաւաքական գործունէութիւնը ու հաւաքական քրտնաթափութիւնը չի կրնար անհատական գործն ու շահը վտանգել երբ նախապէս կազմին վրայ լաւ խորհուած է ու նպատակը յըստակ ծրագրուած:

Ցաւալի է որ բնազդական այս լաւ զգացումը —ընկերովին գործելու— նուազած է մեր բնութեան մէջ:

Եթէ դարաւոր բռնութիւնը, կասկածը, քսութիւնը ու անվստահութիւնը պատճառ եղած են առանձինն ապրիլը սիրելու, նոյն այդ միջավայրին փոփոխումը կը ստիպէ մեզ նորէն յարմարիլ, նո՛ր, ընկերովի՛ն կեանք ապրիլ:

Ահա՛ թերութիւններէն մէկը —հաւաքաբար գործելու պակասը— ու զայն իւրացնելու թոյլ ընդունակութիւնը գլխաւոր պատճառն է մեր չզարգանալուն ու հետեւաբար յետադիմելուն:

Պէ՛տք է յարմարինք միջավայրի պահանջին, պէ՛տք է մէկտեղուինք մոռնալով զայրոյթ, վրէժխնդրութիւն, հակակրութիւն, ատելութիւն չարակամութիւն ու անվստահութիւն:

Պէ՛տք [illegible] գործենք, քանի որ «մարդիկ իրարու համար են ստեղծուած» ու քանի որ հաւաքական կեանքը բնական, օրինական ու տանելի կեանքն է:

Ս. ՑԱՆՈՒՆԵԱՆ

ԱԶԱՏ ԽՕՍՔԻ ԲԱԺԻՆ

ՄԱՄՈՒԼԻ ՋԱՔԸՐՃԱԼԸՆ

Անամօթութեան ծայրայեղութիւնները ճակատներին գամած, մի խումբ մարդիկ անիշխանական բնազդներով առաջնորդուած հրապարակ են նետուել պղծելու այն ասպարէզը, որի համար աշխարհի առաջամարտիկները բռնակալների դէմ կեանքի և մահու կռիւ են մղել և ձեռք բերել խօսքի, Մամուլի Ազատութիւնը: Մինչ քաղաքակիրթ երկիրներում մարդկութեան այս երկու բարիքների վրայ գուրգուրում են և մի մազի չափ դրանց կպած միջոցին, ահագին աղմուկ են բարձրացնում՝ յայտարարելով ի լուր աշխարհի թէ կատարեալ ազատութիւնը վտանգւում է, մեր երկրում՝ այս ամէն բանի բարս հայրենիքում, ազատութեան անունով [illegible] ու գործօղներն են, որ իրենց դաւաճան գրիչը սառնձնելով ազատութեան բոլոր սրբութիւնները կործանելու, ոչնչացնելու վանդալական ճիգերն են թափում:

Վտանգուած է Գրչի ազատութիւնը, վտանգուած է Մամուլի ազատութիւնը, հետեւաբար՝ վտանգուած է ազատութեան հիմնաքարը, այն էլ շնորհիւ յեղափոխական անունի տակ գործող մի քանի մարդկայնութեան թշնամիների:

Ո՞ւր է հասարակաց ձայնը, ո՞ւր նրա դատաստանը: Ինչո՞ւ նա լռում է իր դատավճիռը կարդալու այդ վանդալների ճակատին: Եթէ այսօր նա, այդ գրական-յեղափոխական Ջաքըրճալին ատրճանակը ձեռին մի քանի իր նման խուլիգանների հետ խուժում է խմբագրատան վրայ և սպառնալիքի տակ ստիպում, որ խմբագիրը փոխէ իր համոզումը, ապա ինչ երաշխիք, որ վաղը երես առած, յափրացած՝ իր վայրագութեան սահմանը չի հասցնել մեր էն մեծ սրբութիւնները:

Մէկ ամբողջ ժողովուրդ անտեսական, բարոյական բոլոր զոհողութիւնները աչքի առաջ առաւ, հարիւր հազարների զոհեր տուեց, մինչեւ որ կարողացաւ իր քայքայուած օջախի և կոտորակուած դիակների վրայ ազատութեան ծուէն-ծուէն դրօշը տնկել, և ահա, այսօր այդ դրօշի հիմքը իր խոզանման դնչով յանդգնում է քանդել մի ինչ որ Արզուման-Խմբակի չէֆ կոչուած անարժանը և հասարակութիւնը՝ գլուխ ունենալով իր լրագրութիւնը, լսում է ու իր նողկանքը, այսպէս թէ այնպէս, խնայում է արտայայտելու:

Դատապարտում ենք հասարակութեան այդ յանցաւոր անտարբերութիւնը:

Եւ դատապարտելով հանդերձ՝ մեր նողկանքն ենք յայտնում Սեւ-Հողերցի կոչուած այդ գրական-Ջաքըրճալուն, որ [illegible] ատրճանակի ուժով [illegible]:

Հազարաւոր նահատակուած գրչի մարդիկ իրենց հոգւոյ աչքով ինչպէս պիտի նային այս ազատութեան բռնաբարիչին, որ դեռ յաւակնութիւն ունի իրեն յեղափոխական չէֆի տեղ դնելու:

Բայց ինչ և որին ենք ասում: Միթէ՞ սա առաջին դէպքն է: Եւ միթէ՞ գրչի հերոս Արփիարին եւս այսպիսի դէպքի համար չնահատակեցին: Միթէ՞ նա եւս սրանց կեղտը լուսաբանելուն զոհը չդարձաւ: Եւ այսօր սրանք մեր ժողովրդի առաջնորդն են:

Դատապարտում ենք ժողովրդի յանցաւոր լռութիւնը: Ես առաւել դատապարտում եմ մեր լրագրութեան Ջաքըրճալի պապանձումը: Իսկ օրւայ հերոսին՝ գրական-Ջաքըրճալուն՝ Մամուլի ազատութիւնը բռնաբարելուն համար, մեր զայրոյթն ու նողկանքը:

ՓԱՐԱՄԱԶ

ԲԱՆՏԻՆ ՄԷՋ ՀԱՆԴԷՍ

Յարգելի ընթերցողը չխաբուի խորագրիս իմաստէն: Գրելիքս վիպական դէպքերու պատկերացումներ չէ, այլ մեր՝ այս սիրելի զարմանահրաշ երկրին արտասուոց անցուդարձին մէկ դրուագն է՝ այնքան [illegible], որոնց օրը նոր՝ հանդիսատես ըլլալու բարեբախտութիւնն [illegible] է պարբերաբար:

Քանի մը ամիս առաջ այս սիւնակներուն մէջ գրուած էր իբրեւ գաւառական լուրեր՝ գաւառիս (Բալուի) տխրահռչակ պէյերուն Եգեսիա [illegible] բռնաբարելու պարագան և անկէ արձակուելու տարաձայնութիւնները, որոնք մեծատանց վէճ մը ստեղծած էին գաւառիս բոլոր հասարակութեան՝ բաց ի ռէաքսիոնական սկզբունքներով առաջնորդող քիւրտ և թուրք պէտերէն «պէյզատէկեան»ներէն:

Մեծ, անհունս մեծ շնորհապարտութիւնը կը յղենք կառավարութեան հանդէպ՝ որ գէթ մինչեւ ցարդ բանտարկուած պահեց... մեր «ամենակալ» պէյերը, որոնք եթէ ոչ հասարակութեան միահամուռ բողոքներուն՝ գէթ պետական զօրքերուն պաշտման հետեւանքով թերեւս չկրցան ելք մը գտնել արձակուելու, հակառակ կաշառամոլ պաշտօնեաներու չոփքները վազցնող՝ քէսէներով ցոյց տուած դեղին մետաղին, և ձեռք առնուած ազգայնամոլ միջնորդութեանց:

Այս ամէնուն հետ մէկտեղ չկրցանք հասկնալ սակայն թէ ի՛նչ անցաւ, ի՛նչ դարձաւ որ այսքան ատեն՝ ամիսներով հանրութեան սիրտը անվրդով մնալէն վերջ այս օրերս յանկարծ վերարծարծուեցաւ պէյերուն իրենց արբանեակներով միասին բանտէն արձակուելու լուրը:

Իրաւ որ ժողովուրդը չանթահարի պէս կը բանկի այս լուրերէն: Վրդովումը սկսած է: Ժողովրդական (առանց պարագաներու հայ ու քիւրտ խառն) ինքնաբուխ համախմբումներու մէջ խօսակցութեանց բոլոր նիւթը Իպրահիմ, Ռուշտի, Թէվֆիգ եւն. պէյերու վրայ է: Անոնց արձակուիլ գալը ամէնուն մղձաւանջն է:

Հայերը ճակատագրապէս կարծես կը համակերպին գլուխնուն գալիքին. ինքնամ[illegible] գիւղացիները՝ որոնք Ս[illegible]ութենէն մէկ երկու ամիս առաջ այլեւս պէյական անողոք և անմարդավայել գազանութիւնները տանելու հնարաւորութիւն չունենալով միահամուռ կ'երթան իրենց Ս. Աստուածածնայ դուռը և յանկարծ մարդավայել ըմբոստութեամբ կը ծառանան պէյերու դէմ 1908 Մայիսի սկիզբը: Սոյն յիշատակութեան արժանի հերոսական արժանավայել ցոյցը որ կը մնայ լռելեայն, և ինք իր մէջ ունի այնքան հոգեբանական խորունկ ինքնագիտակցութեան կէտեր կը թողում ուրիշ առթիւ մանրամասնօրէն ներկայացնելու յարգելի ընթերցողաց: Այժմ՝ զարմանալի է որ այնքան վտանգներ աչք առնող Խօչմաթցին իսկ մութ ու անտարբեր յուսահատութիւնը կը պատկերացնէ պէյերու արձակման պէս տխուր տարաձայնութեանց առջեւ: Այն Խօչմաթցինները, որոնց հազարաւոր արիւնաներկ բողոքները մինչեւ այսօր իսկ լեցուն են Տիարպեքիրէն սկսեալ մինչեւ տեղւոյս՝ Բալուի դատարանները, ու այդ առթիւ եղած գիւղական հանրութեան պարտքերը կը ճնշեն խեղճ գիւղացիները. արդիւնքը սակայն ոչնչութեան շրջափակ նշանն է:

Քիւրտերը՝ որ միւս թալանի ռէաքսիոնական ցոյցի համար միշտ կազմ ու պատրաստ են, պէյերու արձակումէն շատ կը վախնան: Վստահ գիտնալով թէ նոյն տզրուկներուն արիւնքամ խայթոցներէն զերծ մնալու իրենց համար իսկ հնարաւոր միջոց չկայ:

Այս վրդովիչ լուրերուն մէջ այսօր կը տեղեկանանք Արղնի Մատէնէն վերադարձող պէյի ծառաներէն մէկուն «օրհնեալ» բերանէն, թէ պէյերէն Ռուշտի պէյը՝ Ուրֆայէն՝ իրենց բանտարկեալ վայրէն՝ արտօնութիւն առնելով նախ Չերմուկի բաղնիքները և ապա Արղնի-Մատէն եկած է:

Չերմուկի մէջ կեցած է մէկ երկու օր՝ ուր Բալուէն տանելով իր հարէմը տեսութիւն ըրած է հեռուներէն: Ապա Մատէն եկած է և կը դատավարէ իր ծառաներէն մէկ քանին «անպարտ» արձակելու...:

Յաջողած է պէյը այս վերջի ձեռնարկին մէջ: Արձակուած ծառաները տեսնելու «բաղդաւորութիւն»ը ունեցայ այսօր:

«Լուսաբաց այլ առակ ազդու քան զամենայնս զօր լուաք ցարդ»:

Պէյին ծանօթ ծառաները յոյժ ուրախութեամբ պատմեցին թէ Ռուշտի պէյը Մատէնը ոչ թէ բանտը կը մնայ այլ առանձին հանգստաւէտ սենեակ մը կը բնակի, հոն բերել տուած է իր և եղբօրը Իպրահիմ պէյին զաւակները ([illegible]) և սիւնաթ տիւյունի բռնած որ պիտի տեւէ 7 օր 7 գիշեր: Իսկ սիւնաթ-քիրվասն է՝ Չրնքուշի ամենատխրահռչակ էշրաֆներէն էշրաֆ զատէ արիւնկզակ Ալի աղան, զոր ամենապէս կը ճանչցան: Որուն գործած նախճիրները անկարելի է որ քաւէն իր 15ամեայ բանտարկութիւնը, զոր առանց աւարտելու պէրաաթով արձակուեցաւ վերջերս:

Այժմ Ռուշտի պէյ և Ալի աղա սիւնէթ-տիւյունին մէջ են Մատէնը: Հոն ուր զիրենք դատող դատաւորն ու միւթասարըֆ պէյերը իրենցիններով մասամբ հանդիսատես ուրախակից են եղած խրախճանքներուն:

Այլեւս ընթերցողին կը թողում մակաբերական ինքնաբեր մտածումները և [illegible] իրական պատկերացումը թէ [illegible] տուած՝ կը թելադրէ իրենները հանդարտ չմնալ դէպ արարքներով: Մէկու մը՝ որուն իրեններուն հետ լուկ տեսակցումը մեծ վիշտ պիտի պատճառէ երկրին՝ կ'արտօնուի որ հոն բազմականներով՝ ուրախանայ, տօնուի, գործէ ինչ որ կ'ուզէ:

Աս այսպէս կ'արտօնուի որովհետեւ խնդիրը՝ նուիրական հանգամանք կառանայ.— սիւնաթ-տիւյիւնի կ'ըլլայ: Հոն հոճաներու կաճառին մէջ անշուշտ դէշ թելադրանք չըլլար եա՛...:

Պէյը Մատէնը կ'զբօսնու, ու աղին ժողովուրդը սրտադող է, մտատանջ է: Չի այդ զբօսանքէն վերջ կը տեսնես արձակուիլ ալ կ'ըլլայ կը լմննայ:

Ու բարեկարգուի՛ր տեսնենք՝ մեր սիրունիկ Թուրքիա՛ն:

ՍՈՍԱԳԱՐ

Խօսմաթ,

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (15)

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ՉԷԹՈՒՆԻ ՀԱՒԱՏՔԸ
ԿԱՄ
ՋՕՐԱՆՈՅԸ՛, ՋՕՐԱՆՈՅԸ՛...

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 4 ԱՐԱՐ

(ԴՐՈՒԱԳ ՄԸ 1895Ի ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵՆԷՆ)

ԵՐՐՈՐԴ ԱՐԱՐ

Տեսարանն է Զէթունի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին կից Առաջնորդարանը, երկայն, ընդարձակ սրահ մը, երկու պատերուն երկայնքը երկու բազմոցներով, քանի մը պատկերներ, պատերուն վրայ, դրան դէմ, սեղան մը, որուն առջեւ դրուած է բիկնաթոռ մը, սեղանին վրայ, կաղամար, թուղթեր, գիրքեր:

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա.

ՀԱԶԱՐ ԻՇԽԱՆ, ՔԻՉ ԵՏՔԸ ՋԱԼԼԱՏ

Հազար իշխան (նստած մտածկոտ). — Տեսնենք Մութ Ձորի ժողովքէն ի՛նչ լուր կը հանի. Ջալլատ ուշացաւ, կ'երեւայ թէ մեր գիւղապետները չեն համաձայնած, մանաւանդ Աւագալինը: Խաչեր քէհեային վրայ կասկած չունիմ, ան իր հօրը զաւակն է, Կարապետ Քէհեային, որ Աղեգ բաշյալի պատերազմին գլխաւոր դերակատարներէն մէկն էր, ու հայրենիքին համար նահատակուեցաւ, Մարաշի բանտին մէջ, անօրէններուն ձեռքը: Ֆռնուզի միւտիրէ՛ն շատ կը վախնամ, կառավարութեան պաշտօնեայ մը, Ֆռնուզի օգուտը պիտի խորհէր. արդէն քանի քանի առիթներու մէջ յայտնած է իր... անտարբերութիւնը: Աւագալի քէհեան, Գօճաեան Արթին աղան, չիտակը բարի քրիստոնեայ մըն է, հայրենիքին շահերը խորհող, արիւն ու կռիւ ատող, փորձառու քաղաքագէտ մը կը պահէ ան իր գեղջուկի հագուստներուն տակ, ա՛յնչափ խորունկ կերպով սերտած է մեր ազգային խեղճութիւնը, Համիտի բարբարոսութիւնը, Եւրոպայի շահամոլութիւնը որ դժուա՛ր պիտի համոզուի անգամ մըն ալ ապստամբութիւն փորձելու, բռնութեան լուծը թօթուելու համար. և ինչպէս համոզուի, Աւագալի մէջ չէ՞ր որ բռնուեցաւ Ֆռնուզի առիւծը մեր Նիկողայոս եպիսկոպոսը, ինքը, Արթին աղան, այն ատեն ալ շատ հակառակ էր մեր տաքգլուխ Զագրեանին, իր շուրջը հաւաքած էր 1879ի ապստամբական շարժումը կեցնելու, բայց, մինակ մնացած էր, հարիւրաւորներուն դէմ, որոնք տէլի մուրախասին քարոզներէն ու Զօլագ վարժապետին ճառերէն ելեկտրացած, զէնքի վազեցին ու առանց պատրաստութեան, չափուեցան հազարաւոր կանոնաւոր զօրքերու հետ... Աւագալի քէհեան իրաւունք ունէր. վերջը վերջը ի՛նչ եղաւ, Նիկողայոս սրբազանն ալ, Զօլագ վարժապե՛տն ալ գերի բռնուեցան. Արթին աղան այդ ամօթալի պարտութեան յիշատակը չէ՛ մոռցեր. եօթը բաշաներուն տարի՛ն, կ'ըսէ շատ անգամ, Զէթունի համար սեւ տարի մը եղաւ, ու Զէթունի ոսկեղէն պատմութեան մէջ սեւ էջ մը պիտի բանար, եթէ հրապարակ չ'իջնար Եէնիտիւնեայ Պապիկ իշխանը, Պապիկ բաշա՛ն, աշիրէթներուն սարսա՛փը, ու չը սրբէր իմ հերոսներու սերունդ զաւակներուն ճակտէն այդ ամօ՛թը...: Այո՛, իրաւո՛ւնք ունի Աւագալի քէհեան, իրաւո՛ւնք ունի վախնալու, քանի որ ահա 16 տարիներ բոլորեցին այն տխո՛ւր թուականին վրայ ու Զէթուն, իմ հայրերուս Լեռը, գերութեան շղթաները կրնար կոտրել, մինչդեռ թշնամին, իմ հայրենի սուրբ իրաւունքներուս յափշտակիչը, տարուէ տարի կը տեղաւորուի հոս ու աւելի՛ կը զօրանայ...: Ո՛չ, ո՛չ, այս վիճակը չէ՛ տարուիր: Մեր քաջ հայրերը մեռա՛ն, բայց մեզի կտակեցին իրենց զէնքե՛րը. անոնք ազա՛տ ծնան, ազա՛տ ապրեցան ու ազա՛տ մեռան, օրինա՛կ ըլլայ իրենց յիշատակը. երանի՛, բի՛ւր երանի անոնց հոգիներուն... հիմակ գերութեան թշուառութեան եւ սարսափի շրջա՛նը կ'ապրի Զէթուն: Բայց մինչև ե՞րբ, մինչև երբ պիտի տեւէ այս սարկութիւնը: Հեռաւոր հորիզոններէն հասած լացուկոծի աղաղակներուն խու՛լ պիտի մնանք. անդին, կը ջարդեն կը սպաննեն, մեր արիւնէ՛ն ու մեր մարմինէ՛ն են անոնք, խե՛ղճ Հայերը, որոնք մեծ Հայաստանի ու Կիլիկիոյ զանազան գիւղերուն ու քաղաքներուն մէջ թրէ կ'անցնին, ու մեզի զօ՛ր օգնութեան կը կանչեն...: — Մութ Ձորի ժողովքէն հանելիք լուրէ՛ն կախում ունի մեր բռնելիք դիրքը:

Չեմ կարծեր թէ՝ ամէնքը մէկտեղ՝ որոշած ըլլան համակերպիլ այս վիճակին, օրէ օր կը ծանրանայ, կը վատթարանայ. կարելի՞ բան չէ որ Ֆռնուզի վանահայրը, Հայր Բարթողիմէոս, մեր գիւղապետներուն խաղաղասիրական յորդորներուն անսալով, զէնքը վար դնէ, ու նորեկ պարոնները ձեռնունայն ետ ճամբել տայ. ես չեմ հաւատար այդ բանին: Եթէ ժողովը տեւեց մինչեւ արշալոյս, եթէ ամբողջ գիշերը վիճաբանութեամբ անցաւ, դարձեալ պատգամաւորը պէտք է մինչեւ հիմակ հասնէր. Ջալլատ արագոտն է, պէտք է հասած ըլլայ. (Տեղէն կ'ելլէ, կը պտտի, դուռը կ'երթայ, կը նայի, ետ կը դառնայ, ճակտին քրտինքը սրբելով բազկինակովը, կը նստի): Բայց ինչու պիտի ուշանայ տակաւին. (դուռը կը զարնուի). Մտէ՛ք, մտէ՛ք. (Ներս կը մտնէ Ջալլատ, կ'երկնցնէ ձեռքի նամակը, իշխանը կ'առնէ, Ջալլատ ետ կը քաշուի. իշխանը, անձկօտօրէն կը բանայ նամակը, կը կարդէ ցած ձայնով, մերթ յուզուելով եւ մերթ հանդարտ, ի վերջոյ ձեռքը ձեռքին զարնելով, զուարթօրէն) Օրհնեա՛լ է Աստուած. գուշակութիւնս կատարուեցաւ. Ֆռնուզի կորիւնը, Բարթողիմէոս վարդապետը, վերջապէս յաղթած է. ապստամբութիւնը միակ միջոց ընդունած է ներկայ կացութիւնը դարմանելու. է՛հ, ուրեմն, պատրաստել պէտք է ամէնը... (կ'ելլէ կը պտտի,) հիմայ ժողովի կանչելու է չորս թաղերուն աւագանին, խորհրդակցելու է, հաղորդելու է իրենց Մութ Ձորի ժողովին որոշումները. ժամանակը շատ սուղ է. այսօ՛ր ընել պէտք է այս ամէնը, վաղուա՛ն ձգելու չէ՛...:

(Շարունակելի)

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՕՍՄ. ՔՈՄԻՏԷԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սահմանադրութեան Բ. տարեդարձին առթիւ Օսմ. Քոմիտէի Սելանիկի կեդրոնը սա յայտարարութիւնը հրատարակած է.

«Այսօր, շնորհիւ Աստուծոյ, կը թեւակոխենք երրորդ բարեգուշակ տարին, անցեալի յիշատակին մէջ թողլով օսմանեան ռէժիմի փոփոխման երկրորդ տարին։ Որովհետեւ մեր սիրտը ուրախութեամբ կը պոռթկայ այս երջանիկ օրուան առթիւ, յարմար դատեցինք հանրային կարծիքին յիշեցնել սահմանադրական այս տարւոյն անցքերը՝ Միութեան և Յառաջդիմութեան քոմիտէին տեսակէտով։ Նախ պէտք է հաճոյքով յայտարարենք թէ մեր Սահմանադրութեան երկրորդ տարին լաւագոյն կերպով համապատասխանեց մեր 10/23 յուլիս յայտարարութեամբ յայտնուած յոյսերուն։ Ստուգուեցաւ որ սահմանադրական ռէժիմի սկզբունքները ուժ ու հաստատութիւն ստացած են։ Մ. և Յ. Քոմիտէն նկատելով որ անկարելի է արդարօրէն յառաջդիմել, եթէ երբեք ազգի մը բոլոր անդամները միասին չտառապին իր աղէտներով և իր երջանկութեամբ չուրախանան, հին ռէժիմին փոփոխութեան սկիզբէն իսկ ջանացած էր միութիւն հաստատել զանազան ցեղերուն միջեւ։ Ան իր թեւերը բացած էր բոլոր տարրերուն առջեւ։ Դժբախտաբար շատ քիչեր միեւնոյն անկեղծութեան զգացումով նետուած են այդ բազուկներուն մէջ, որոնք դեռ բաց կը գտնուին միեւնոյն անկեղծութեամբ։ Հաւանական է որ ատոր պատճառը այն չափազանց փութկոտութիւնն է, զոր Քոմիտէն առաջին տարուան մէջ ցոյց տուաւ, միութիւնը փութցնելու համար։ Այդ տարրերու կարգ մը վարիչ պետերը կարծելով որ իրենք առանձին կարեւորութիւն մը ունին, միութեան մասին մեր ըրած աճապարանքին պատճառաւ, կ'ուզեն մնալ հին ձեւաւ, կնրպութիւններու մէջ, և առանց պատճառի մտահոգ կ'ըլլան հայրենասիրական զգացումներով։ Դիտուեցաւ թէ լաւագոյն էր երկրին յառաջդիմութեամբը զբաղիլ, մէկ կողմ թողլով այդ յետախաղաց պետերը։ Ուստի, Սահմանադրութեան երկրորդ տարւոյն մէջ Քոմիտէին ջանքերը աւելի կրթական գործին նուիրուած են։ Ասով հանդերձ բոլոր ցեղերուն շահերը իրարու կապուած ըլլալով, այս շահերը հետապնդելով կատարելապէս միութիւն յառաջ բերելու մեր յոյսը առ այժմ անհետացած չէ։ Սակայն չենք տարակուսիր թէ արդի դահլիճին լաւ քաղաքականութիւնը այս միութիւնը չպիտի իրականացնէ. կեանքի պաշտպանութեան և գոյութեան պահպանումի զգացումները հիմնական օրէնք մըն է ո՛չ միայն մարդուն այլ նաեւ ազգութեանց համար։ Ան [illegible] ուժը յարգել տալու համար, արժանի է գնահատման։ Այժմ հաստատուած է որ մեր դահլիճին քաղաքականութեան հիմը կը ձեւացնեն մեր սահմաններուն վրայ ունենալ զինուոր մը աւելի փայլուն նիզակով, և մեր ջուրերուն մէջ շոգենաւ մը աւելի կատարեալ և արագընթաց. այս քաղաքականութիւնը հիմա շատ բանաւոր նկատուած է ներքին շահերու տեսակէտով. Եէմէնի, Միջագետքի, Ալպանիոյ մէջ ալ փորձով ապացուցուած է։ Վստահ ենք թէ մեր դահլիճը այն ոյժը և հաստատամտութիւնը ի գործ պիտի դնէ, որուն ապացոյցը տուաւ ներքին դէպքերու միջոցին։ Մեր դահլիճին նպատակը՝ մեր բանակը զօրացնելով, մեր նաւային զօրութիւնը աճեցնելով, ինքզինքնիս յարգել տալ է։ Ուստի ո՛չ մէկ պետութիւն պէտք է վրդովուի ատկէց։ Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէն եռանդով կը փափագի լաւ յարաբերութիւններ ունենալ դրացի երկիրներուն հետ։ Կրետական հարցին ստացած երեւոյթը, որ համաձայն է հայրենիքի շահերուն, անտարակոյս յաջողութիւն մըն է, և մեր արտաքին յարաբերութեանց բարեյաջողութիւնը ու տէրութեանց օրինապահութիւնը կ'ապացուցանէ։ Մեր ազգին արդար զգացումներուն մէկ ապացոյցը սա է թէ պոյքոթը դադրեցաւ, Կրետէի հարցին մէջ Յունաստանի միջամտութիւնը դադրելէն ի վեր։ Կը յուսանք թէ մեծ պետութիւնները բանակցութիւնները պիտի փութցնեն՝ Կրետէի տալու համար օսմ. գերիշխանութեան համաձայն վարչութիւն մը։ Խորհրդարանական Բ. նստաշրջանը աւելի արգասաւոր եղաւ քան առաջինը։ Մեր կուսակցութիւնը ուժ տուաւ հայրենիքին շահերուն։ Օսմ. ազգային և մեր հետապնդած ցեղերու միութեան տեսակէտով՝ եկեղեցիներու օրէնքին առթիւ յոյն պատրիարքարանի տարօրինակ որոշումը խստիւ քննադատելու հարկին մէջ կը գտնուինք։ Շատ ցաւալի է որ ան խնդիրը փոխել կ'ուզէ, պետութեան անկախութեան վնասելու կասկածելի կերպով մը։ Պատրիարքարանի կոչը՝ տէրութեանց ուղղուած, կը ցուցնէ թէ յոյն տարրը ո՛րքան ըմբոստ է օրէնքին, և միւս տարրերուն զայրոյթն ու բարկութիւնը պիտի հրաւիրէ իր վրայ։ Կը յուսանք թէ կառավարութիւնը պիտի հրամայէ պատրիարքարանին՝ ետ կենալ իր դիտաւորութիւններէն։ Կառավարութեան արդար և բարեգութ քաղաքականութիւնը կը գնահատենք. բայց իր մեծագոյն արդարութիւնը հանդէպ անոնց որոնց հայրենիքին դէմ դաւաճանութիւնը ապացուցուած է, պէտք է ըլլայ օրէնքին տրամադրութիւնները գործադրել։ Կը խնդրենք բարձրեալն Աստուծմէ որ Մեհմէտ Ե. Սուլթանը անսասան պահէ, որպէս զի Ան աշխատի, Աստուծոյ օգնութեամբ, իր հաւատարիմ հպատակներուն յառաջդիմութեան և բարօրութեան համար։»

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Կը հաւաստուի թէ պաշտպան տէրութիւնները մօտերս կրետական ջուրերը պիտի ղրկեն իրենց մարտանաւերը։

⁂ Պ. Վէնիզէլոսի համար կ'ըսուի թէ վերջնականապէս չպիտի հեռանայ կղզիէն։ Միւս կողմէ ալ կը ծանուցուի թէ Պ. Վէնիզէլոս Աթէնքէն երեսփոխանութեան թեկնածու պիտի ըլլայ։

⁂ Յունարէն թերթ մը կ'ըսէ թէ առջի օրուան նախարարական խորհրդակցութեան մէջ որոշուած է Թուրքեւհելլէն սահմանագլուխը զօրացնել Յունաստանի զինուորական պատրաստութեանց հետեւանքով։

⁂ Կը հաւաստուի թէ Աթէնքի օսմ. դեսպան Նապի պէյ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի [illegible]ութիւնը անհրաժեշտ ըլլալուն համար։

⁂ Կ'երեւայ թէ պոյքոթը վերջանալիք չունի։ Առջի օր, հելլէնական Մարկարիթա շոգենաւին ուղեւորները ստիպուեցան անձամբ փոխադրել իրենց գոյքերը։ Պոյքոթ ընողները թող չտուին որ խոլամ բեռնակիրները փոխադրեն գոյքերը։ Բասադայէն ալ կը հեռագրուի թէ հելլէնահպատակներու կացութիւնը տագնապալից կը դառնայ։ Տեղւոյն Թուրքերը նոյն իսկ չեն ուզեր ուտելիք ծախել Յոյներուն։ Յունարէն թերթ մը կ'ըսէ թէ մեծ տէրութեանց դեսպանները իրենց կառավարութիւններէն հրահանգ ստացած են ազդու դիտողութիւններ ընելու արտաքին գործոց Նախարարին, պոյքոթի շարունակման համար, որ իրենց առեւտրական շահերուն կը վնասէ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը նախաձեռնարկ եղած է այդ դիմումին։

⁂ Թանի Աթէնքի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ հակահելլէն պոյքոթը խստութեամբ կը շարունակուի Թուրքիոյ մէջ և անհանդուրժելի խոչընդոտներու կ'ենթարկուին Յոյները։ Իզմիրի մէջ դարձեալ գոցուած են հելլէնահպատակներու պատկանող բազմաթիւ վաճառատուններ։ Նաւահանգի մը նաւազները փորձած ըլլալով հելլէնական նաւու մը բեռները պարպել, բուռն յարձակում կրած են։ Վիրաւորներուն մէջ ռուսական հպատակ մը կը գտնուի։

⁂ Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ, հակառակ ներքին գործոց Նախարարին ջանքերուն, պոյքոթը չէ դադրած տեղւոյն մէջ։ Կ'երեւայ թէ պոյքոթը վերջ պիտի գտնէ այն ատեն միայն, երբ կրետական խնդիրը ազգին բաղձանքներուն համաձայն կարգադրուի։

ՌՈՒՍ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ռըվիւ տը Բարիի մէջ Պ. Վիքթօր Պէրար հետեւեալը կը գրէ. «Ռուսիա դարէ մը ի վեր միեւնոյն բաղձանքները կը տածէ Արեւելքի նկատմամբ. առենօք օրթոտոքսութեան շահերը կ'ուզէր պաշտպանել, իսկ վերջերս համասլաւութեան իտէալներուն տէր կը կանգնի. երկու պարագաներուն մէջ ալ իր երազը եղած է Թուրք կայսրութիւնը շատ մը մասերու բաժնել, և որուն լաւ մասերը ինք պիտի առնէր, մինչ ուրիշ պետութիւններ ալ իրենց մասերը պիտի ստանային. Մնացեալը կարօտներուն պիտի ձգուէր՝ շատ մը փոքր պետութեանց բաժնուած, որոնք անկարող ըլլալով անկախ դեր մը կատարելու, պիտի հարկադրուէին ռուսական պաշտպանութեան դիմելու։ Մինչեւ ԺԸ. դարու վերջերը, օրթոտոքսութիւնը զանգուած մը կը ձեւացնէր Պալքանեան ամբողջ ժողովուրդներով. ԺԹ. դարուն, Բեղերապուրկ իր քարոզութիւններով և սադրանքներով՝ երկուքի բաժնած է այդ զանգուածը, մէկ կողմէ սլաւութիւնը, իսկ միւս կողմէ հելլէնութիւնը։ Յետոյ, Ռուսիա որ կրնար եուկօ-սլաւական գեղեցիկ և մեծ կայսրութիւն մը հիմնել Ադրիականէն մինչեւ Սեւ Ծով, և Դանուբէն Արշիպեղագոս, թագաւորութիւն մը հաստատած է Պելկրատ, և երկու իշխանապետութիւն՝ Չէթինեէ և Սօֆիա. ապա երբ թագաւորութիւն հաստատած է կամ պիտի հաստատէ իրարու մրցակից ու անհաշտ երեք արքայական գերդաստաններով։ Հելլէնութեան ծոցին մէջ՝ այդպիսի գործողութիւն մը առաջ բերած է Աթէնքի թագաւորութիւնը, կրետական իշխանապետութիւնը, և առանց պիտի յաջորդէին մեծ ու պզտիկ իշխանապետութիւններ, հանրապետութիւններ և ազատ քաղաքներ կղզիներուն մէջ և Անատոլուի ափերուն վրայ։ 1898ին, Բեղերապուրկ ուզած է որ Կրետէն Նորկիոս իշխանին տրուի։ 1910 յունիս 10ին Նովոյէ Վրեմիա կը պնդէր որ Կրետէն [illegible] պաշտպանութեան ներքեւ։ Այդ թերթին կարծիքովը, այդ լուծումը միակ միջոցն է խաղաղութիւնը ապահովելու համար Պալքաններու մէջ»։

ԹՈՇԱԿ՝ ՀԱՄԻՏԻ ՄԱՐԴՈՑ

Գահընկէց Սուլթանին պալատան քարտուղարներէն տասներեք հոգի աղերսագրով մը խնդրած էին որ անպաշտօն վիճակի թոշակ յատկացուի իրենց։ Պետական Խորհուրդը որոշեց մէյմէկ ամսաթոշակ յատկացնել անոնց, պաշտօնանկութեան թուականէն սկսեալ, թէնսիգաթի օրէնքին համաձայն։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՔՈՄԻՏԷՆ

Անցեալ օր, Լոնտոնի մէջ գումարուած է Պալքանեան Քոմիտէի տարեկան Ընդհ. Ժողովը, Սըր Պըջքթընի նախագահութեամբ, անդամ Երեսփ. Ժողովի։ Սերպիական և պուլկարական դեսպանները, Յունաստանի դեսպանատան Ա. քարտուղարը և անգլ. բարձր դասու ընկերութեան պատկանող ականաւոր անձնաւորութիւններ ներկայ էին։ Նախագահը այս առթիւ ճառ մը արտասանելով՝ ի վեր հանած է թէ Պալքանեան Քոմիտէն Ժէօն-Թուրքերուն նկատմամբ վստահութիւն և բարեկամական զգացումներ ունի, և թէ անոնք որ Թուրքիոյ կացութեան տեղեակ են, պէտք կը զգան Ժէօն-Թուրքերու գործունէութիւնը պահպանելու։ Բանախօսը յայտարարած է թէ Պալքանեան Քոմիտէն օսմ. կառավարութեան անկեղծ բարեկամը պիտի մնայ ո՛րքան ատեն որ բարենորոգումներ ի գործ դնէ ան, և թէ պիտի սկսի քննադատել զայն, եթէ երբեք օսմ. կառավարութիւնը այդ շաւղին չհետեւի։ Քոմիտէին մէկ ուրիշ անդամը, տարեկան տեղեկագրին վաւերացումը առաջարկելէ յետոյ, յիշած է թէ Քոմիտէն Պալքանեան տարրերուն հանդարտութիւնը և բարգաւաճումը պէտք է նկատի առնէ, կարելի եղածը ի գործ դնելով, այդ ժողովուրդներուն կացութիւնը բարւոքելու համար։ Գալով Մակեդոնիոյ կացութեան, բանախօսը ի վեր հանած է թէ այս պահուս հրոսախումբեր չեն գտնուիր հոն, ինչ որ ամենէն կարեւոր կէտն է տիրող կացութեան մէջ։ Բայց այնպիսի խնդիրներ կան որոնք քրիստոնեայ բնակիչներուն հետ սերտ առնչութիւն ունին, ինչպէս դպրոցներու խնդիրը, սահմանադրական քլէպներու ջնջումը, գաղթականներու խնդիրը։ Եթէ երբեք օսմ. կառավարութիւնը նպաստաւոր ընթացք մը բռնէ քրիստոնեայ տարրերուն հանդէպ, անիկա կրնայ օրին մէկը նպաստել Պալքանեան միութեան։ Ուրիշ ճառեր ալ արտասանուած են։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Ռուսիոյ մէջ տարածուած քոլերային պատճառաւ, ներքին գործոց Նախարարը Ռուսիոյ սահմանակից նահանգներու իշխանութեանց խիստ հրամաններ տուած է, կանխազգուշական միջոցներ ձեռք առնելու համար։ Առողջապահական ընդհանուր քննիչ Տօքթ. Իզզէտտին պէյ, առջի օր, արտաքին գործոց Նախարարին հետ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ. ռուսական ապրանքներու դէմ ձեռք առնուելիք նախազգուշական միջոցներու մասին։ Ինչպէս յայտնի է, արտաքին գործոց Նախարարը միեւնոյն ատեն նախագահն է Առողջապահական Բարձր. Խորհուրդին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԵՌԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Իթալի լրագիրը խօսելով Եռեակ Զինակցութեան մէջ Թուրքիան ալ մտցնելու մասին շրջած զրոյցին վրայ, սա եզրակացութեան կը յանգի թէ Երիտասարդ-Թուրքիա մինչեւ հիմա յաջողած է շատ մը առաւելութիւններ ձեռք ձգել տէրութիւններէն, առանց կապուելու անոնցմէ մէկուն հետ. սակայն այսօր դժուար պիտի ըլլար ըսել թէ ան իսկապէս կը խորհի իր ուղղութիւնը փոխելու։

ԴԱՂՏՆԻ ՔՈՄԻՏԷՆ

Գաղտնի քոմիտէին պատկանող կարեւոր անդամներուն մեծ մասը արդարութեան ձեռքը կը գտնուին հիմա։ Քէմալի կինը կարեւոր յայտնութիւններ ըրած է։ Կարգ մը Թուրք հանրակիներ ձերբակալուած են, որոնք իբր գործիք պիտի ծառայէին՝ խռովութիւն հանելու համար։ Նահանգներուն մէջ շատ ձերբակալութիւններ եղած են. անոնց թիւը 50ի կը հասնի։ Քննիչ յանձնախումբը քանի մը օրէն պիտի աւարտէ աշխատութիւնները և դատական թուղթերը Պատերազմական Ատեանին պիտի ղրկէ։ Ամենախիստ պատիժներ պիտի տրուին յանցապարտներուն։

⁂ Պերլինէր Թակպլաթ կ'իմանայ թէ արքայական ընտանիքին մէկ անդամը գաղտնի քոմիտէին անդամակցած է՝ գահառանգութիւնը ձեռք անցընելու համար։

⁂ Նէնի Կազեթա կ'առաջարկէ որ կառավարութիւնը յայտարարութիւններ հրատարակէ քննութեանց ընթացքին վրայ, որպէս զի սխալ լուրեր չտարածուին։

ԻՍԼԱՄԱՑԱԾ ՀՐԷՈՒՀԻՆ

Խարիժիէ ընկերութեան շոգենաւով, առջի օր, մայրաքաղաքս հասաւ հրեայ աղջիկ մը, որ Պէնկազիէն հոս եկած է, իսլամական կրօնքը ընդունելու համար։ Այդ աղջիկը կրօնից պաշտօնատունը ղրկուեցաւ։

ՊԻՐԷՈՆԻ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Աթէնքի օսմ. դեսպանը Յունաստանի արտաքին գործոց Նախարար Պ. Քալէրկիի հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ պահանջած է որ 1200 օսմ. ոսկիի հատուցում ըլլայ Իմբէրաթօր Թրաեանի Թուրք ուղեւորներուն։ Պ. Քալէրկի պատասխանած է թէ Յունաստանի և Ռումանիոյ միջեւ եղած կարգադրութեանը հետեւանքով՝ երրորդի մը կողմէ տուգանք չէր կրնար պահանջուիլ, որովհետեւ ստորագրուած համաձայնութեան գրին համեմատ, ռումանական կառավարութիւնը պատրաստ է հատուցում ընելու ամէն ուղեւորներու անխտիր, Յունաստանէն ստացած տուգանքի գումարէն վճարելով։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒՄԸ

Սքիւպէն կը հեռագրեն թէ տեղական իշխանութիւնները Սուչիցայի մէջ խոշտանգումներու ենթարկած են քանի մը հոգի, որոնք յանձնելիք զէնք չունէին։ Իսկի-Բալանքայի մէջ զինաթափումի յանձնախումբը ձերբակալած է Տիմիթրի Իվանոֆը, Մանլիխէր հրացան մը չկրնալ յանձնելուն համար։ Սքիւպի Տիվլիա գիւղին մէջ Միլօչէֆ, Միթրէֆ, Միլէնքօֆ, Տինէֆ, Բէթրօֆ, Բէթքոֆ և ուրիշներ կաշկանդուած ու սաստիկ գանակոծուած են զէնք հաւաքող ջոկատի մը կողմէ։ Խոշտանգուած գիւղացիները Սքիւպ տարուած են արիւնաթաթաւ վիճակի մէջ, դարմանուելու համար։ Իրենց ամուսիններուն օգնութեան հասնող կիները հրացանի կոթերով և քարերով ետ մղուած են։ Տիվլիայի մէջ երեսունըվեց հրացան և երկու պոմպա հաւաքուած են։

⁂ Սօֆիայէն կը հեռագրուի. «Այստեղ տակաւին պաշտօնական տեղեկութիւն մը չառնուեցաւ հակառակ Վեչերնա Բօշթայի այն լուրը թէ արդէն իսկ ընդհարումներ տեղի ունեցած են նորակազմ պուլկար հրոսախումբերուն և օսմ. զօրքերուն միջեւ։ Կը կարծուի թէ այս լուրը շատ չափազանցուած է, ինչպէս հաւանաբար նաեւ Պուլկարիա փախած պուլկար Մակեդոնացիներուն թիւին համար տրուած տեղեկութիւնը։ Ամէնքը 14 նախկին յեղափոխականներ անցած են օսմ. սահմանագլուխէն և ասոնց մէջ են նաեւ յիշուած հրոսախումբերուն պետերը։ Սօֆիայի մակեդոնական շրջանակներուն Մակեդոնիայէն ստացած զանազան տեղեկութիւններէն [illegible] գիւղացիները, հակառակ անոր որ Թուրք իշխանութեանց կողմէ հալածանքի կ'ենթարկուին, դարձեալ համամիտ չեն հրոսախումբերու շարժումին, այնպէս որ ժողովուրդը ոտքի հանելու համար հրոսախումբերու պետերուն ընելիք ձեռնարկները յաջողելու հաւանականութիւն չունին։»

⁂ Պուլկարական մամուլը կը շարունակէ զբաղիլ Մակեդոնիոյ գործերով։ Նոյն իսկ անփոփոխ կերպով Թուրքիոյ բարեկամ թերթեր խստիւ կը պախարակեն այն քաղաքականութիւնը, որուն կը հետեւի Թուրք նոր ռէժիմը, իսլամ գաղթականներու և զէնքերը հաւաքելու խնդրոյն մէջ։ Կ'ըսեն թէ հրոսախումբերու վերերեւման պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ Ժէօն-Թուրք կառավարութեան վրայ, որ վերստին ձեռք առած է Համիտեան դրութիւնը։ Զէնքերը ժողվելու գործողութիւնը, կ'ըսեն, ցոյց կուտայ Ժէօն-Թուրքերուն քով անկեղծութեան պակաս։ Ժէօն-Թուրքերը պէտք է նախ երաշխաւորէին ժողովուրդին կեանքի և ինչքի ապահովութիւնը, որովհետեւ եթէ ժողովուրդը գոհ ըլլայ վիճակէն, արդէն զէնք չառներ։ Պուլկարաբնակ Թուրքերը զէնք ունին, բայց ո՛չ ոք մտքէն անցուցած է անոնց ձեռքէն առնել զէնքերնին, և Թուրքերն ալ արդէն զէնքերնին գործածած չունին երբեք։

⁂ Ներքին գործոց Նախարար Պ. Թալէաթ մեկնած է դէպի սահմանագլուխ, հսկողութեան մասին հրամաններ տալու և փախստականներուն տեղաւորման խնդրով զբաղելու համար։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՄԻՋԱԴԷՊ

Գայալըգէն կը հեռագրեն թէ պարսիկ ցեղ մը սահմանագլուխը անցնելով՝ մարգագետին մը գրաւած էր։ Այդ արշաւանքին հետեւանքով՝ յիշեալ ցեղը ընդհարում ունեցած է ջոկատի մը հետ։ Կռուի միջոցին Թուրք զինուոր մը սպաննուած է։ Երզրումի կուսակալը, տեղւոյն պարսկական հիւպատոսին հետ, դէպքին վայրը գացած է, քննութիւն կատարելու համար։ Ռուսական հիւպատոսն ալ ուզած է ընկերանալ, բայց անոր հասկցուցած են թէ գործ չունէր այդ խնդրին մէջ։ Պարսից դեսպանատան գործակատարը, առջի օր, Բ. Դուռ երթալով, այդ միջադէպի մասին տեսակցութիւններ ունեցաւ արտաքին և ներքին գործոց Նախարարներուն հետ։

ՇՈՒՆԵՐՈՒՆ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐԸ

Միւնիխի մէջ հաստատուած կենդանիներու պաշտպան ընկերութիւնը կոչ մը ուղղելով ներքին գործոց Նախարարութեան, կը խնդրէ որ Պոլսոյ փողոցներէն հաւաքուած շուները լաւ նայուին, փոխանակ ամայի կղզիի մը մէջ անօթի ծարաւ ձգելու զանոնք, կիզիչ արեւուն տակ։ Կոչին մէջ առաջարկուած է շուները ուրիշ հանգստաւէտ տեղ մը փոխադրել։ Պոլսոյ շուներուն ողբալի վիճակը ա՛մբողջ Եւրոպայի մէջ զայրոյթ առաջ բերած է եղեր, և նոյնիսկ գերման ամենէն մեծ բանաստեղծը, Պ. Բօլ Հէյզ շուներուն նուիրուած բանաստեղծութիւն մը հրատարակած է թերթի մը մէջ, խնդրելով որ միւս թերթերն ալ արտատպելով զայն, խեղճ շուներու մասին դարման մը խնդրելով։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ՔՈԼԵՐԱ ՉԿԱՅ

Երէկ ծանուցած էինք թէ Բերա, Տօլապ-Տէրէ, երկու հոգի քոլերայէ վարակուած էին։ Նոր տեղեկութեանց նայելով, հիւանդացողները քոլերայէ բռնուած չեն եղեր, այլ սաստիկ անմարսողութիւն ունեցած են, շատ պտուղ ուտելնուն համար։ Սակայն հարկ եղած առողջապահական միջոցները ձեռք առնուած են, քաղաքին մաքրութեան վրայ հսկելու համար։

ՕՍՄ. ՍՊԱՆԵՐԸ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Ինչպէս յայտնի է, այն օսմ. սպաները որոնք ինքնաբերաբար Մարոք գացած էին, Ֆրանսայի ստիպման վրայ, հարկադրուած են Թուրքիա դառնալ։ Թանճէրի լրագիր մը այդ խնդրին վրայ խօսելով, ի վեր կը հանէ սա պարագան թէ օսմ. սպաները, իրենց կրօնակիցներուն հոգեկան վիճակին տեղեակ ըլլալով, պիտի կրնային զինուորական ու ընկերական բարենորոգումներ ներմուծել Մարոքի մէջ։

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՇՈՒՐՋ

Արեւելեան Րումելիի նախկին կուսակալ Ալէքօ Վօկորիտի փաշայի մահը ծանուցած ենք։ Հանգուցեալը մեծ հարստութիւն մը կը թողու։ Այդ առթիւ կը պատմուի թէ, մահուընէն քանի մը ամիս առաջ, Ալէքօ Վօկորիտի փաշա մտային խանգարում ունէր։ Կինը, իր ամուսնոյն մտային տկարութենէն օգուտ քաղելով, յայտարարութիւն մը ձեռք բերած է, որով լիազօր կտակատար կը կարգուէր։ Այդ վաւերագրի շնորհիւ, տիկին Վօկորիտի

„ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (71)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ՍԷՐ

Դ.

ՄՈԼՈՐՈՒՄԸ

Մէկ շաբաթ պտըտեցաւ Բերա, Ղալաթիա, Պոլիս, Վօսփորի քանի մը թաղերը, իրենց տուներն ու խանութները այցելելով, վարձուորներուն հետ տեսնուելու և Բարթող աղայի հաշիւները անոնց բերանացի յայտարարութեանցը հետ բաղդատելու համար։ Երբոր ամէն բան աղէկ մը քննեց հասկցաւ, հաստատեց որ ամէն ամիս հանգուցեալ մատակարարը երեք չորս ոսկի կը գրպանէր՝ բացի հարիւրի վրայ իր տասն իրաւունքէն. և անոր անակընկալ մահուամբն ալ տասը ոսկիի կորուստ մը կար վերջին ամսուան վարձքերուն վրայէն, գումար մը զոր կարելի չէր պահանջել անոր այրիէն։ Երիտասարդը որոշ բաւական կոչտ գոհունակութեամբ մը տեսաւ որ Մարկոսեան գերդաստանը տարեկան 360 ոսկիի մօտ տարեկան եկամուտ մը կը վայելէր, և այս կլորիկ գումարը կրնար ամբողջովին ինք տրամադրել ուզածին պէս, նկատելով որ Մարկոսեան գերդաստան ըսելով այլ եւս միայն ինք կը հասկցուէր գրեթէ։

Երբոր այսպէս իր ձեռքին մէջ տեսաւ մեծ ամիրային յաջորդութեան իրաւունքը և իշխանական հարստութեան մը բեկորները, Արշակ իր յօրինած ծրագիրներուն գործադրութեանը վրայ մտածեց երկարօրէն, անոնց մանրամասնութիւններուն վրայ կամաւորապէս յամենալով, առաջուց ըմբոշխնելով անոնց ամբողջ քաղցրութիւնը։ Ու ա՛լ ժամանակը եկած նկատեց իր դիւրին որսին վրայ ձեռք դնելու։ Նախ և առաջ ամբողջովին իր յարաբերութիւնը դադրեցաւ բժշկական վարժարանին հետ, որմէ ա՛լ օգուտ չէր կար իրեն, և այս մասին ալ համոզեց իր մայրը։ Ըսաւ անոր թէ Թուրքիոյ էն մեծ համալսարանները իսկ այլ եւս անկարող էին իրեն ո և է բան սորվեցնելու, թէ ինք չէր զիջանէր այդ համալսարանները յաճախել և թէ իր ուսումը աւարտելու համար օր մը—ու իր ծրագրին հեռաւոր մէկ մասն էր անիկա—Ֆրանսա պիտի երթար։ Մաման՝ շատ բնական և բանաւոր գտաւ իր զաւկին այս ընթացքը, մանաւանդ որ իր մայրական արժանապատուութիւնը վերջին ծայր կը գգուէր սա պարագայէն թէ իր որդին այնքան հմտութիւն ամբարած ըլլար որ այլ եւս համալսարանները նեղ գային իրեն։ Անդիէն վրայ հասաւ անխուսափելի Մերկերեանին հաւանութիւնն ալ։

— Անանկ է, ճանըմ, անանկ է, ղըպ րո՛ց գըրո՛ց, վե՛րջը. բժշկութիւն է նէ սորվեցաւ էղաւ կնաց. հիւանդ կը նայի՞ս կօր, բուշէլզա կը գրե՞ս կօր, լէմցա՛ւ, եզրակացուց մայրը վճռաբար։

Եւ որպէս զի դպրոցէն բոլորովին հեռանալը հասարակութեան վրայ յոռի տպաւորութիւն մը չթողուր, Արշակ՝ իր սովորական ձայնատարին՝ ծեր գանձապահին միջոցաւը զրոյց մը հանել տուաւ թէ ինք Բարիզ պիտի երթար ուսումը կատարելագործելու համար։ Ամէն բան այսպէս հագալէն կարգադրելէն ետքը, երիտասարդը ինքզինքը ամբողջովին իր ծրագիրներուն գործադրութեանը նուիրեց։

Արդէն, իր խորունկ ու յօռնական նայուածքներովը, իր նշանակալից և բարբառուն հառաչանքներովը, գրեթէ աղջկան երեսն ի վեր կը պոռար իր ներսը գոռացող փոթորիկը, երբոր մինակ միայն իր խուցին մէջ կամ սրահը, նոյն իսկ մաման ներկայութեանը։ Շատ անգամ, գիշերային հաւաքման պահուն, թաքթորը, իր վարպետին յիշատակէն սպրուած, մէկէն ի մէկ թուղթի կտոր մը կը քաշէր կը հանէր գրպանէն, և ոտքի կանգնած, բեմբասացի մը պէս, ոտանաւոր մը կը կարդար, ընդհանրապէս սիրային, լուսին, աստղ, ծաղիկ, գարուն, սէր, յուսահատութիւն բառերուն անհեթեթ ու անյարիր մէկ շաղապատումը, զոր կերտելու համար իրաւ քով բերած էր զանազան հեղինակներու քերթուածներէ գողցուած տողեր, երբեմն ամբողջ տուներ։ Մաման և մանկամարդ աղջիկը, հիացկոտ նայուածքներով, դիւթական յափշտակութեամբ մտիկ կ'ընէին այդ յանկարծաբանութիւնը, բանաստեղծին մեղուշ, թըրթռուն, դաշնակաւոր ձայնին յուզող շեշտերէն մագնիսուած, իրենց դէմքին սքանչացման արտայայտութիւնը այնքան աւելի մեծ ըլլալով որքան արտասանուած բանաստեղծութիւնը անհեթեթ ու անիմաստ ըլլար։ Երիտասարդին այս բեմական շարժումները տարօրինակ տպաւորութիւն մը առաջ կը բերէին աղջկան վրայ։ Ու երբոր քերթուածին ամենէն խանդակաթ և ցայտուն կէտին հասնէր աչքը, տարփալից ու նուաղուն, աղջկան նայուածքին խառնէր, այս վերջինը անուշ ու գինովցնող սարսուռներով կը դողար, ա՛լ չուրջի իրերը չտեսնելով, ա՛լ մոռնալով իր կացութիւնը։ Մինչ բոլորովին տարբեր էր մաման տպաւորութիւնը՝ թաքթորին բանաստեղծական այս պոռթկումներուն առջեւ։ Քերթուածին գեղարուեստական արժանաւորութիւնը կամ արտասանողին ձայնին քաղցր ելեւէջները, յուզիչ շեշտերը չէին որ կը գինովցնէին զինքը. այլ սա չոր ու մերկ գաղափարը թէ իր զաւակը՝ առանձինն ոչ միայն գիտութեան մարդ մը կը ներկայանար, այլ և գրականութեան։ Օր մը, իր մէջ պէտք մը ծագեցաւ հանրութեան ալ իմացնելու իր զաւկին այս պանծալի և կրկնակի առաքինութիւնը։ Վերջապէս շատ սերտ շրջանակի մը մէջ էր որ բանաստեղծը կը լսուէր, կը գնահատուէր, կը հաւնուէր։ Անիրաւութիւն, զրկանք էր ատիկա։ Մարկոսեան գերդաստանին համբաւին ու փայլին դէմ հարստահարութիւն մը։ Ուստի թախանձանօք պահանջեց թաքթորէն որ այդ քերթուածները հրատարակել տայ լրագիրներու մէջ։ Ձեռնածուն, որ կը հասկնար իր այդ կարծեցեալ բանաստեղծութեանց բովանդակ ծաղրելիութիւնն ու խղճուկութիւնը, դժկամակութիւն ցուցուց, մանաւանդ ծանրանալով սա կէտին վրայ թէ իր այդ վեհ ու գեղեցիկ գրուածքները հրատարակելու արժանի հայ թերթ չկար։ Խեղճ կինը, այս առարկութեան մէջ իսկ, իր սնափառութիւնը գգուող պարագայ մը նշմարեց. իր զաւկին գրուածները հրատարակելու արժանի թերթ չի գտնուէ՛ր։ Իր մտքին ունայնութեանը մէջ ատիկա շատ բնական գտաւ։ Թէ իր զաւակը ամէն գրական հրատարակութենէն բարձր ըլլար, անառարկելի բան էր ատ, մանաւանդ երբ այս հաստատումը ընողը բուն իսկ իր որդին էր, հաստատումներուն ամենէն վաւերականը և անհերքելին։ Ասով սակայն չյուսահատեցաւ մաման. չէ՛, անպատճառ աշխարհք իմանալու էր Մարկոսեան բանաստեղծի մը գոյութիւնը։

(Շարունակելի)

ձեռք անցուցած է Ֆրանսական պանքաներուն մէջ աւանդ ձգուած արժեթուղթերը և գոհարեղէնները։ Այդ գործը ընելէ յետոյ յիմարանոց դրած է երիկը։ Միւս կողմէ, տիկինը դիմում ըրած է Ռումանիոյ մէջ ամուսնոյն ունեցած կալուածները ծախու հանելու համար։ Տիկին Վօկօրիտի այդ արարքները իմացուած ըլլալով, փաշային մէկ ժառանգ ազգականը, որ Ռումանիա կը բնակի, ֆրանսական կառավարութեան խմաց տուած է։ Գործը դատարանի ինկած ըլլալով հաստատուած է որ փաշան առողջ մտքի տէր չըլլալուն, կնոջ ձեռք բերած թուղթը չեղեալ կը համարուի։ Եւ որովհետեւ օսմ. օրէնքներու համաձայն, օտարահպատակ ազգականներ չեն կրնար ժառանգորդ ըլլալ օսմ. հպատակներու, Վօկօրիտի փաշայի միակ ժառանգորդներն են հանգուցեալ Միւզիւրիս փաշայի և Ֆօթիատիս պէյի զաւակները։ Միւս կողմէ, պուլկար կառավարութիւնը կը պահանջէ հանգուցեալ փաշային հարստութիւնը պնդելով որ ան պուլկարահպատակ էր։ Բայց Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ փաշան օսմ. հպատակ էր։

ՔԱՐԹԻՒԼԱՍԻՕՆՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Դատական նախարար Նեճմէտտին պէյ և խորհրդական կոմս Օսթրօրոկ Լօնտոն հասած են Բարիզէն։ Անոնք մտադիր են Անգլիոյ հաւանութիւնը ստանալ քարթիւլասիօնները վերաքննելու մասին։ Այդ վերաքննութեամբ՝ Եւրոպացիները կամ Թուրքիոյ մէջ անոնց ունեցած պաշտպանեալները պիտի կորսնցնեն իրենց առանձնաշնորհումներուն մէկ մասը։ Կ'երեւայ թէ Ֆրանսա իր հաւանութիւնը յայտնած է։ Աւստրիա-Հունգարիա նախապէս խօսք տուած է այդ մասին, Պոսնա-Հերսէքի կցման կարգադրութիւնը եղած ատեն։ Գալով Գերմանիոյ, առանց դժուարութեան ձեռք պիտի բերուի իր սատարութիւնը, այն ուղեւորութեան միջոցին զոր եպարքոսը մտադիր է կատարել հոն։ Եւրոպայի մէջ՝ վերջապէս Ռուսիա և Իտալիա իրենց աջակցութիւնը չպիտի զլանան, եթէ երբեք տեղի տան Երրեակ Համաձայնութեան ու Երրեակ Զինակցութեան պատկանող տէրութիւնները։

ԶԵՂԾՈՒՄ

Պատերազմական պաշտօնատան հաշուակալութեան ճիւղին մէկ պաշտօնեան 2000 ոսկի զեղծում գործած ըլլալով՝ ձերբակալուած ու Պատերազմական Ատեանին յանձնուած է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ

Արեւելեան գործերով զբաղող գերման մասնագէտ մը Ֆրանքֆուրթեր Զայթունկի մէջ յօդուած մը գրելով կ'ըսէ թէ Թուրքիոյ մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն Թուրքերը, և թէ հաւանական չէ որ իրենց մեծամասնութիւնը կորսնցնեն։ Յօդուածագիրը, իբր փաստ, թուանշաններ առաջ կը բերէ։ Թուրքիոյ բնակչութիւնը 25 միլիոնէ կը բաղկանայ, որուն 6ու կէս միլիոնը Րումէլի, 17ու կէս միլիոնը՝ Անատոլու և 1 միլիոնը՝ հիւսիսային Ափրիկէ։ Րումէլիի բնակչութեան մեծ մասը իսլամ է, և Թուրքերը մեծամասնութիւն կը կազմեն հոն։ Թուրքերէն զատ, Արնաւուտները միայն նշանակելի թիւ մը ունին հոն։ Միւս իսլամ տարրերը փոքր համայնքներ կը ձեւացնեն։ Թուրքերէն յետոյ Յոյները կու գան, որոնք մէկ միլիոնէն քիչ աւելի են, և ոչ թէ մէկ ու կէս միլիոն, ինչպէս կը պնդեն։ Անկէ զատ, կան 700,000 Պուլկար, 700,000 Սերպ, 190,000 Հրեայ, 150,000 Հայ և 100,000 Վալաք։ Անատոլուի մէջ կը գտնուին 7.500,000 Թուրք, 5,000,000 սուրիացի և արաբ, 1,250,000 Քիւրտ, 1,150,000 Հայ և 1,000,000 Յոյն։ Ամբողջ կայսրութեան մէջ կան 10 միլիոն Թուրք, 6 միլիոն Արաբ, 2 միլիոն Յոյն, 1,255 000 Հայ և 1,270,000 Քիւրտ։ Այս վիճակագրութենէն կ'երեւայ թէ Թուրքերը մեծամասնութիւն կը կազմեն երկրին ամէն կողմերը։ Թուրքերէն յետոյ կու գան Արաբները, բայց այս վերջիններուն միջեւ անհամաձայնութիւններ կան, մինչ Թուրքերը հաշտ են իրարու հետ։ Նիւթականապէս անկարելի է որ Արաբները կարենան քաղաքական համաձայնութիւն մը կնքել ո և է տարրի մը հետ ի վնաս Թուրք մեծամասնութեան։

ԹՆԴԱՆՕԹԱԿԻՐՆԵՐՈՒ

ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

Նաւային Բարձր. Խորհուրդը որոշած է 20 թնդանօթակիրներ շինել տալ՝ ծովեզերքներու վրայ կատարուած մաքսանենգութիւնը արգիլելու համար։ Անոնցմէ տասնին շինութիւնը հոս արքունի նաւարանին մէջ պիտի կատարուի եւրոպայի մեքենավարներու և գործաւորներու հսկողութեան ներքև, իսկ մնացեալ տասը թնդանօթակիրներուն շինութիւնը պիտի յանձնուի օտար նաւագործարաններու։

* * *

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ. — Պոզանի (Ատանա) մէջ երկու Հայեր սպաննուած էին երկու Թուրքերու կողմէ, Հապիպ և Ահմէտ։ Անոնք մահուան դատապարտուած են, Կայս. իրատէ մը վաւերացուց այդ վճիռը։

ԱՆՀԵՏԱՑԱԾ. — Երկու հրեայ աղջիկներ, որոնցմէ մէկուն եղբայրը կ'ընկերանար, Սահմանադրութեան տարեդարձին գիշերը պտոյտի ելած ըլլալով, մինչեւ հիմա իրենց տունը չեն վերադարձած։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Կայս. պալատան դեղարանը գողեր մտնելով 83 ոսկի և 10 մէճիտիէ գողցան։

ԽԵՂԴՈՒԱԾ. — Անցեալ իրիկուն Ոսկեղջիւրի մէջ նաւակ մը շրջելով, մէջը գտնուողներէն երկու հոգի խեղդուեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՍԻՍՈՒՐ ՊԱՏՃԱՌ

Քանի մը շաբաթէ ի վեր տեղական մամուլը կը զբաղի գաղտնի քօմիթէի մը յայտնութեամբ և այս առթիւ կատարուած ձերբակալութիւններով։

Բարեբախտաբար մինչեւ հիմա կատարուած քննութիւններէն կ'երեւայ որ այդ քօմիթէն երկիւղալի հանգամանք մը չունէր, գոնէ առ այժմ։ Այսու ամենայնիւ գոհ պէտք է ըլլանք որ ժամանակին երեւան հանուեցաւ մութի մէջ գործող այս ձեռքը։

Որո՞նք էին այդ գաղտնի կազմակերպութեան անդամները. Մ. և Ե. Քօմիթէն և իրենց օգնանը եղող Թանին, ինչպէս նաեւ ուրիշ թերթեր կ'ըսեն թէ ներկայ րէժիմէն վնասուող քաղաքէ դուրս ձգուած պաշտօնեաներ, խաֆիէներ, զեղծարարներ էին, որոնց միակ նպատակն էր տապալել սահմանադրութիւնը և վերստին հաստատել համիտեան անիծեալ բռնակալութիւնը։ Իսկ ոմանք ալ, աւելի ներողամիտ, կ'ըսեն թէ գաղտնի քօմիթէն այդ տեսակ սեւ ու եղեռնական նպատակներ չունէր, այլ՝ ընդհակառակը՝ աւելի ազատական քան ներկայ կառավարութիւնը, կ'ուզէր աւելի լայն ու յառաջադէմ սահմանադրութեամբ մը օժտել երկիրը և ձեռք կանգնել Ե. և Մ. Քօմիթէի միակողմանի և աններող ձգտումներուն դէմ, աւելի ընդարձակ ազատութիւններ շնորհելով օսմանեան քաղաքացիներուն։

—Եզրայր, մարդիկը դէշ միտք մը չունէին եղեր, այլ աւելի ազատական են եղեր քան Իթթիհատ վէ Թէրագգըի կուսակիցները։

Ա՛յս է ահա ոմանց կարծիքը գաղտնի քօմիթէին մասին։

Արդ, ըստ իս, կատաղի յետադիմական կամ ծայրայեղ ազատական, ինչ որ ալ ըլլան այդ մարդիկը, գոհ եմ որ օձիքնին ձեռք տուին։

Չափազանց ազատութեան պէտք չիկայ մեզի. եղածը կը բաւէ, եթէ գիտնանք անկէ օգտուիլ։ Աւելին կրնայ նոյն իսկ վնասակար ըլլալ. «Լաւագոյնը լաւին թշնամին է» առածը այս պարագային բացարձակ ճշմարտութիւն մըն է։

Ինչ որ պէտք է Թուրքիոյ ներկայ ճգնաժամային շրջանին, ներքին բացարձակ անդորրութիւնն է և ո՛վ որ ալ ըլլայ զայն խանգարել ուզողը, համիտական ռեաքսիօնէր կամ ծայրայեղ ազատական, միշտ ոճրագործ մըն է հանդէպ հայրենիքին։

Այս տեսակէտով Օսմ. Խորհրդարանի ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Իսմայիլ Քէմալ պէյի յայտարարութիւնները Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ թերթին, որով ամենակծու կերպով կը քննադատէ Ժէօն-Թիւրքերու արարքները, և զանոնք լիբրէւ մէյմէկ փոքրիկ Համիտներ ցոյց տալու կը ճգնի, չեն կրնար արդարացնել գաղտնի քօմիթէին մութի մէջ պատրաստած դաւադրութիւնը։ Ո՛չ թէ «պաշարման վիճակ հրատարակուելէն ետք սահմանադրութեան ո և է հետք չէ մնացած», ինչպէս կ'ըսէ Իսմայիլ Քէմալ պէյ, այլ ընդհակառակը այդ պաշարման վիճակի շնորհիւն է որ մինչեւ այսօր սահմանադրութիւնը կը տեւէ առանց ո և է անկարգութեան կամ խռովութեան, գոնէ մայրաքաղաքին մէջ։

Ներկայ սահմանադրական րէժիմէն աւելի ազատական դրութեան մը ձգտիլը, եթէ երբեք իրա՛ւ այդ է գաղտնի քօմիթէին նպատակը, կատարեալ յիմարութիւն է և ուրիշ արդիւնք չկրնար ունենալ, եթէ նոյն իսկ պահ մը յաջողի, այլ վտանգել ու բոլորովին կորսնցնել՝ անհաշուելի զոհողութիւններով մեր ձեռք բերած այսօրուան ազատութիւնը։

Պէրաթի երեսփոխանը և իր կուսակիցները մեզմէ աղէկ գիտեն անշուշտ որ այսօր Սահմանադրութիւնը տակաւին շատ մակերեւութային է Թուրքիոյ մէջ, տակաւին այս ընդարձակ կայսրութեան այլազան բնակիչներուն հարիւրին մէկը անգամ գաղափար չունի Սահմանադրութեան վրայ և գուցէ՝ բնազդաբար՝ հակառակ է անոր, ճիշդ որովհետեւ չգիտէ ի՛նչ ըլլալը։ Այսօր Թուրքիոյ գիտակից սահմանադրականները ամենադոյզն փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն և այդ փոքրամասնութեան մէկ կարեւորագոյն մասն ալ քրիստոնեաներն են։ Ժողովուրդը ո՛չ առաւ ո՛չ ալ ընդունեց Սահմանադրութիւնը, այլ պարզապէս կրեց զայն, շնորհիւ գերընտիր զինուորականութեան մը բանի ոյժին։ Ասիկա դառն՝ բայց անհերքելի ճշմարտութիւն մըն է։

Տակաւին տարիներ ու տարիներ հարկ է որպէս զի Թուրքիոյ խառնաշփոթ ժողովուրդներուն մէջ թափանցէ Սահմանադրութիւնը, որպէս զի բո՛ւն ժողովուրդը հասկնայ, սիրէ և ընդունի զայն։ Եւ մինչեւ որ այդ երանելի ժամանակին հասնինք՝ Սահմանադրութիւնը կրնայ անխռով տեւել մի միայն սուիններու զօրութեան կռթնած։

Եւ կարելի է ըսել որ օսմանեան փառապանծ բանակը երբեք այնքա՛ն մեծ ծառայութիւն մը չէ մատուցած հայրենիքին որքան երկու տարիէ ի վեր, իր ազատարար դերովը։ Ու ի պատիւ իրեն, կրնանք ըսել որ մինչ ամէն երկիրներու մէջ, յեղափոխութիւններու ատեն, բանակը միշտ բռնաւորներու պաշտպան ու հեցուկ հանդիսացած է, հոս ինք եղած է, և մի միայն ինք, բռնակալութիւնը տապալող և ազատութիւնը հաստատող ու պահող։

Արդ, այսպիսի երկրի մը մէջ ուր դեռ քաղաքացիական տարրական իրաւունքներու և պարտքերու գիտակցութիւնը կը պակսի գրեթէ ամենուն քով, ուր երեսնամեայ աննախընթաց բռնակալութեան մը պակուցումէն տակաւին ժողովուրդը նոր աչքը կը բանայ, ելլել՝ յանուն ազատութեան՝ տիրող րէժիմին դէմ դաւեր սարքել և անոր տապալումին աշխատիլ, այնքա՛ն մեծ ոճիր մըն է որքան Ապտիւլ Համիտը իր գահը վերադարձնել փորձելը։

Ասոր համար գաղտնի քօմիթէն, եթէ նոյն իսկ չա՛տ ազատական ձգտումներ ունի, կրկին ատելի պէտք է ըլլայ ամէն ճշմարտապէս հայրենասէր օսմանցիի։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԶԵՂԾՈՒՄՆԵՐԸ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տնտես. Խորհուրդը Պատրիարքարանի զեղծմանց մասին իր տեղեկագիրը վերջնական կերպով պատրաստելէ և Վարչութեան ներկայացնելէ առաջ հարկ դատած էր անգամ մը հարցաքննել նաեւ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը։

Երէկ նոյն Խորհուրդին չորս անդամները Պատրիարքարան երթալով սկսան մէկիկ մէկիկ հարցաքննել պաշտօնեաները՝ սկսելով դիւանապետ Բարթող էֆ. Թէլեանէ, պետ վարչական դիւանին որուն մէջ կը պաշտօնավարէր զեղծարար Հրանդ Մարգարեանը։ Թէլեան էֆ. պատասխանելով հարցումներուն ըսաւ թէ Հրանդ Մարգարեան երկար տարիներէ ի վեր իր դիւանին մէջ կ'աշխատէր նախ իբրեւ ընդօրինակիչ և յետոյ իբրեւ դիւանական նամակներ խմբագրող. իբրեւ քարտուղար, ըսաւ, բնական է որ այլեւայլ վաւերաթուղթեր իր ձեռքը կ'անցնէին և կրնայ պատահիլ որ իր մեկնելէն վերջը անհետ այդ կարգի թուղթեր ասոր անոր տարած ըլլայ, բան մը ուրկէ բնականաբար տեղեակ չէր կրնար ըլլալ։ Յետոյ յաջորդաբար կանչուեցան նոյն դիւանին մէջ ու Մարգարեանի օրով պաշտօնավարող դիւանադպիրները. Գառնիկ Հայկեան պատասխանեց թէ ինք այն ատենները՝ իբրեւ Ուսումն. Խորհրդոյ քարտուղար միշտ իր գործերովը զբաղած էր և բանէ մը տեղեկութիւն չունի։ Գրեթէ նոյնիմաստ պատասխաններ տուին Լեւոն Քիւրքճեան և Միհրան Զուհաճեան. այնպէս մը կը խօսէին ընդհանրապէս որ իբր թէ երբեք չեն ճանչնար Մարգարեանը և կամ տանկ մը կը ճանչնան։ Հարցաքննութեան համար կանչուեցաւ նաեւ արձանագրութեան դիւանի քարտուղար Արմենակ Թէլլալեան, որ յայտարարեց թէ ճիշդ է որ Հրանդ Մարգարեան յաճախ իր դիւանը կը մտնէր և անսովոր հետաքրքրութիւնով կը պրպտէր ու կը կարդար թուղթերը և կարգ մը վաւերագրեր. և այս բանին դէմ չէր կրնար, ըսաւ, դիտողութիւն ընել, քանի որ երկրորդական պաշտօնեայ մըն էր և Մարգարեան շատ սերտ յարաբերութիւններ ունէր նոյն դիւանի պետին՝ Մելիքեան էֆէնտիի հետ. ասկէ զատ օր մը, աւելցուց Պ. Թէլլալեան, Մելիքեան էֆէնտի Ս. Պատրիարքին (Օրմանեան Ս.) բերանացի մէկ հրամանը հաղորդեց, որով կը յանձնարարէր Եօտնէգուլէի կտակին վերաբերեալ վաւերաթուղթերը յանձնել Յակոբ էֆ. Պահրիի և մենք յանձնեցինք. ատկէ վերջ Մարգարեան Հրանդ աւելի յաճախակի սկսաւ արձանագրութեան դիւանը երթալ գալ և կտակին օրինակը առնել ու կարդալ։ Տնտեսականին անդամները կանչեցին նաեւ դիւանադպիր՝ Նշան Փափազեանը և հարցում ուղղեցին Կառափնատի վերջին թիւին մէջ ամուսնական խնդրի մը առթիւ եղած հրատարակութեան մը մասին։ Ն. Փափազեան Կառափնատի մէջ եղած հրատարակութենէն բոլորովին տարբեր կերպով պատմեց խնդիրը և հերքեց իր մասին եղած վերագրումները։ Կարգը եկաւ փոխանորդարանի դիւանադպիր Եփրեմ Փափազեանի, որուն մասին եւ Կառափնատ գրած էր թէ գաւառացիէ մը երեք մէճիտ առած է՝ հեռագրով յիշեալին կնոջ ողջ կամ մեռած ըլլալը ստուգելու համար և այդ բանը չընելով երեք մէճիտը գրպանը նետած է, պատճառ ըլլալով որ մարդը տասնամեայ՝ երբ կինը ճանդին գաւառին մէջ ողջ է ու այսօր կը բողոքէ։ Եփրեմ էֆ. Խորհուրդին անդամներուն ցոյց տուաւ խնդրոյ առարկայ գաւառի Առաջնորդարանէն Պատրիարքարան ղրկուած հեռագրին օրինակը, որով կը հաստատուէր յիշեալ կնոջ մեռած ըլլալը։ Հետեւաբար Տնտես. Խորհուրդը այդքանը բաւական համարելով ուրիշ բան չհարցուց այլ եւս։ Գանձապետ Նշան Կիւրճեան հարցուեցաւ թէ ինչո՞ւ մէկ քանի անգամ Հրանդ Մարգարեանի տունը գացեր է. Կիւրճեան ըսաւ թէ իր կողմէ Մարգարեանին 1493 ղրշ. մը տրուած ու ընկալագիրը մնացուած էր առնելու և հետեւաբար գացեր է բացատրութիւն առնելու և հաշիւը ճշդելու համար։ Տիրայր վրդ. Մարգարեան ևս իր եղբօր մասին հարցաքննուեցաւ. վարդապետը ըսաւ թէ ինք տեղեկութիւն չունի եղբօրը արարքներէն և իր մասին բռնուածներուն ալ պարզ յերիւրանքներ անունը տուաւ։ Ին վերջը Խորհուրդը իր ներկայութեան կանչեց բարապանապետ Մարտիրոս աղան և Հրանդ Մարգարեանի մասին անոր ալ հարցումներ ուղղեց. մասնաւորաբար հարցուց թէ Պէշիքթաշի 3200 ղրշ.ի տոմսակին խնդիրէն տեղեկութիւն ունի՞. բարապանապետը պատասխանեց թէ՝ երբեք Պէշիքթաշի անունով իրենց տոմսակ չէ յանձնուած և իրենք ալ բնականաբար Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդին չեն տարած, որովհետեւ եթէ տարած ըլլային, ըստ սովորութեան տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդէն ընկալագիր պիտի առնէին՝ յանձնելու համար Նպաստից քարտուղարին, մինչդեռ ատանկ բան գոյութիւն չունի։

Տնտես. Խորհուրդին երեկի քննութեան արդիւնքը, մէկ խօսքով սա է որ պատրիարքարանի պաշտօնեաներէն ո՛չ ոք բանէ մը տեղեկութիւն ունի և Հրանդ Մարգարեանի վրայ կը ծանրանայ միայն Եօտնէգուլէի կտակին, Կիւմիւշեան կտակի վազգնամէին և Պէշիքթաշի անուան արձանագրուած ու չխրկուած հանգանակութեան տոմսերու խնդիրները։ Եւ կարող էք երեւակայել անշուշտ որ ամբողջ 14 տարիներ այդ զեղծարար քարտուղարը տրամկարօ թալլեր ու չահագործեր է պատրիարքարանը և պատրիարքարանի քարտուղարները բան մը չեն տեսեր ու բան մըն ալ չեն լսեր իրենց քիթին տակ գործուող և դեռ այսօր երեւան ելլող անլուր գողութիւններէն։

ԻՍԼԱՄԱՑՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

ԼՈՒՍԻՔԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Վերջապէս եղաւ ըլլալիքը. այնքան դիմումները, թագրիրները, Ազգ. Պատրիարքարանի ձեռք առած միջոցները ու Հայ Մամուլին բարձրացուցած ձայնը ո և է օգուտ չըրաւ ու իսլամացուած խեղճ հայուհին՝ Լուսիքա մնաց ընդհ. ապահովութեան տնօրէնին քով, որովհետեւ երեկ իբր թէ յայտարարեր է իր Թուրք ըլլալը։ Ամբողջ 15-20 օր Բ. Դուռը իր քով և խիստ հսկողութեան տակ պահեց աղջիկը. թոյլ չի տուաւ որ ազատօրէն տեսնուի. փակեց այն տեսակ միջավայրի մը մէջ, ուր բնականաբար զինքը պիտի ահաբեկէին, ու այսօր իբր թէ յարգելու համար հռչակուած կրօնքի և խղճի ազատութիւնը, տէրտէր մը կանչել կուտայ և երկու վայրկեանի մէջ ամէն բան կը լմնցնէ։ Պատմենք ինչ որ եղած է։ Արդէն նախընթաց օր Հագգը փաշա յանձնարարած էր Կալլիպ պէյի որ Հայ քհ. մը ուզէ Հայոց Պատրիարքարանէն և անոր ներկայութեան հարցում ուղղէ։ Պատրիարքարանը գործակատարը ղրկեց. բայց քահանայ մը ուզեցին անպատճառ. հետեւաբար երեկ փոխանորդարանը Պօյաճեան քհ.ն ղրկեց ընդհ. ապահովութեան տնօրէնին մօտ. քահանային ընկերացաւ նաեւ Պրուսայէն եկած հայ կին մը։ Քահանային, Կալիպ պէյի և կնոջ ներկայութեան նորա բերուեցաւ երեսը քօղ և կամ հագիւ տեսանելի, աղջիկ մը, որ Լուսիքան պէտք էր ըլլար. քահանան երեք անգամ թուրքերէն հարցուց՝ «հա՞յ մնալ կ'ուզես թէ Թուրք». Լուսիքայի հանգամանքով հոն գտնուող աղջիկը երեք անգամին ալ կը պատասխանէ թէ՝ «Թուրք մնալ կ'ուզէ»։ Եւ քահանան ու կինը գլխիկոր կը մեկնին, անշուշտ իրենք ալ զարմանալով որ, ասկէ առաջ տեսած Լուսիքաին այնքան սերտիւ կապուած էր իր Եկեղեցիին և Հայ մնալ կուզէր, մինչդեռ այսօրուանը պաղ, անտարբեր և բոլորովին տարբեր էր հին Հայուհիէն։ Անշո՛ւշտ մեր ընթերցողները չեն մոռցած որ դեռ ութ օր առաջ Լուսիքա պրուսացի Պետրոս և Աղնիւ էֆ.ներու, գործակատարին և ուրիշներու ներկայութեանը կը պնդէր, միեւնոյն ատեն մոռցած ըլլալու չեն որ ասկէ ութ օր առաջ կին մը փոխանորդին ներկայանալով ըսած էր թէ՝ խեղճ աղջիկը սարսափելի կերպով կը տանջեն որպէս զի իսլամ ըլլալը յայտարարէ։ Ահա թէ ի՛նչու ոմանք չեն հաւատար Լուսիքայի յայտարարութեան թէ՝ «Թուրք եմ...։»

ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԻՆ ՄՕՏ

Ս. Պատրիարք հայրը երէկ ընկերակցութեամբ գործակատարին այցելութիւն տուաւ գահաժառանգ Եւսուֆ Իզզէտտին էֆ.ին։

«ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ»

Ազգ. երեսփոխաններէն մաս մը—մօտ 40 հոգի—երէկ նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Դր. Զօհրապի, կազմելու համար խորհրդարանական ձախակողմեան կուսակցութիւն մը՝ «Ազատական» անունով։ Երկար խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցան այլ և այլ խնդիրներու շուրջ. մասնաւորաբար իր մէջէն պատուիրակութիւն մը ընտրեց, երեք հոգիէ բաղկացած, որ երէկ ներկայացաւ Ս. Պատրիարք հօր և միթինկներու խնդրոյն առթիւ ինչ ինչ տեղեկութիւններ հաղորդեց Ն. Ամենապատուութեան։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՂԵՐԴԻ ՄԷՋ

Սղերդէն «Աթանալե» կը գրեն թէ տեղւոյն մէջ մեծ ուրախութիւն պատճառած է Կօտան, Մամքուրան և Շիլէքան ցեղերուն դէմ կանոնաւոր զօրք ու թնդանօթ ղրկուած ըլլալուն համար, որոնց պաշտօնն էր աւազակները ձերբակալել։ Այդ ցեղերուն պետերը տուրք կը գանձէին և աւարառութիւն կը գործէին։ Գառավարի և Արօ գաւառակներու աւազակներուն դասեւէն ալ զինուոր ղրկուած է։ Ասով հանդերձ, սպանութիւնները և գողութիւնները կը շարունակուին ամէն կողմ։ Քանի օրուան մէջ եօթը հոգի սպաննուած են երեք գիւղերու մէջ։ Արօ գաւառակի ամենէն արիւնարբու չարագործները բանտարկուած են։ Բայց ժողովուրդը կը վախնայ որ Սղերդի ազդեցիկներուն շնորհիւ, այդ աւազակները իրենց արժանի պատիժը չկրեն։ Ընտի միւտիրը աւազակներուն մեղսակից եղած է, ձերբակալման հրամանագրի մը վրայ «սաղ չի կայ» գրելով։ Այդ մարդը իր պաշտօնավարած տեղերուն մէջ սպանութեանց և աւարառութեանց պատճառ եղած է։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր Իզմիրի մէջ տեղի ունեցաւ նշանախօսութեան հանդէսը Պետրոս էֆ. Ցօլիանեանի՝ Օր. Զարուհի Կոկոշեանի հետ, ի ներկայութեան երկու կողմի բարեկամներու և ազգականներու։ Օր. Զարուհի Կոկոշեան ծանօթ է Իզմիրցիներուն իբրեւ շնորհալի օրիորդ մը և պատիւ կը բերէ իր սեռին՝ ստացած խնամուած դաստիարակութեամբ։ Օրիորդը շրջանաւարտ է Ամերիկեան Գոլէճէն։ Պետրոս էֆ. Ցօլիանեան համակրելի բնաւորութեամբ օժտուած երիտասարդ մըն է և որ այսօր իր ցոյց տուած գործունէութեամբն և համակրելի բնաւորութեամբը վստահութիւն ներշնչած է առեւտրական հրապարակին։ Խմբագրութիւնս այս ուրախ առթիւ իր շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ երկու խօսեցեալներուն։

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Ստացանք Իզմիրի մէջ հրատարակուիլ սկսող «Աշխատանք» անուն շաբաթաթերթին առաջին թիւը։ Յաջողութիւն կը մաղթենք մեր նոր պաշտօնակցին։

ՊԱՏՐԱՍՏ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ

Վկայուած ուսուցչուհի մը որ փորձառութիւն ալ ունի պաշտօնավարած ըլլալով այլեւայլ ազգ. հաստատութիւններու մէջ, պատրաստ է ազգ. նախակրթարաններու և մանկապարտէզներու մէջ պաշտօն ստանձնել գոհացուցիչ պայմաններով։ Դիմել Խմբագրութեանս։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 13ին (Ռ. Ե.)։ Գիշերօթիկները կը վճարեն տարեկան 16 օսմ. ոսկի, 8 ոսկի մուտքի ատեն և 8 ոսկի յունուարի մէջ. իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարանին գանձապետին կը յանձնէ 1 օսմ. ոսկի՝ գիրքի և ուրիշ դպրոցական պիտոյքներու համար, աւելցածը իրեն կը վերադարձուի տարիին վերջը։ Ծնունդի և Զատկի արձակուրդները վարժարանիս մէջ անցընող աշակերտը իւրաքանչիւր արձակուրդի համար կը վճարէ 60 ղրշ.։ Ծրար կամ դրամ ղրկել Պօզանթեան Կարապետ աղայի հասցէին, Նիկոմիդիա։

Վարժարանիս յարակից Ձավր կրթարանը կը վերաբացուի սեպտ. 13ին (Ռ. Ե). տարեկան վճարումն է 12 օսմ. ոսկի. Ծնունդի կամ Զատկի արձակուրդին համար 40 ղրշ.։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի կամ Մր. Ո. Ո. Բրթի, Պալըքլը-Հասեա, Կ. Պոլիս, կամ Տնօրէնութեան՝ Պարտիզակ։

10—2

ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՆՔ ԹԷ

Գործակալութեան միջոցաւ պաշտօնի դրուած ուսուցիչներ և վարժուհիներ պարտաւոր են իրենց մէկ ամսականին հաւասար գումար մը վճարել մեզի, և Դպրոցական Վարչութիւնները որ մեզմէ պաշտօնեայ կ'առնեն, պարտին այդ վճարումը ապահովել, որպէս զի մենք դրամական խնդիր չունենանք ուսուցիչներուն հետ։

Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Առաջիկայ դպրոցական շրջանին համար ամէն տեսակ ընտիր դասագրքերու մթերք մը տրամադրելի է ազգ. վարժարաններու համար։ Դիմել Դաւթեան Գործակալութեան, Սեթեան խան, Մոլլա Թաշը։

ՊԱՖՐԱՅԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ

1. Վկայեալ Դաստիարակ Ուսուցիչ մը, Տնօրէն ու Վարիչ և որ քաջ պէտք է գիտնայ հայր. Թրքերէն, ֆրանսերէն լեզուներն և այլ ուսումներ։
2. Զայնաւոր օգնական Ուսուցիչ մը, որ պէտք է գիտնայ ձայնագրութիւն Եւրոպ. և հայերէն. և ունենայ օգնական ուսուցչի վկայական մը։
3. Վկայեալ վարիչ մանկապարտիզպանուհի մը։
4. Վկայեալ դաստիարակ ուսուցչուհի, որ գիտնայ հայ. և ուսումներ. ինչպէս նաև ձեռագիտութիւն և ձեռագործ։

Փափաքողներ բարեհաճին դիմել տեղւոյս Թաղական Խորհրդոյ, և բանակցել պայմաններու առթիւ։

Ի դիմաց Պաֆրայի Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Յակոբ Էլմասեան Յ. Գ.

3—5

ԴՊՐՈՑԻ ՎԱՐԻՉՆԵՐԸ

Ուսուցիչ և Վարժուհի ընտրելու համար կրնան և պէտք է դիմեն ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ (Սեթեան խան, Մոլլա Թաշ, Կ. Պոլիս) Մեր մօտ արձանագրուած են ձեռնհաս պաշտօնեաներ՝ ամէն առարկաներով ու կարողութեամբ։

Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Բ. ԴՐԱՆ

Պուլկարիա, Թագաւորութիւն հռչակուելէն ի վեր, առաջին անգամ ըլլալով, անցեալ շաբաթ ծանուցագիր մը տուած է Բ. Դրան և պաշտպան տէրութեանց, Մակեդոնիոյ զինաթափումի խնդրին առթիւ։ Այդ ծանուցագրին մէջ պուլկար կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ զէնք հաւաքելու պատրուակին տակ, անօրինակ բռնութիւն ի գործ կը դրուի պուլկարներուն վրայ, ինչ որ կանոնաւոր ու ազատական վարչութեան մը արժանի ընթացք մը չէ, և համիտեան րէժիմին կ'առաջնորդէ։ Ծանուցագիրը կը յարէ թէ պուլկարներու վրայ ի գործ դրուած բռնութիւնները եթէ շարունակեն, պուլկար ազգը և կառավարութիւնը օգնութեան ձեռք պիտի կարկառեն իրենց հայրենակիցներուն։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Նախարարաց խորհուրդը հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ երէկի նիստին մէջ։ Խորհուրդը որոշեց Ափրիկեան Տրիպոլսոյ կարօտեալներու պատսպարութեան ծախքը հայթայթել, Անվերսի մէջ գումարուելիք կարծիքի ազատութեան համաժողովին յատուկ պատուիրակով մը մասնակցիլ, Պանտրմայի քաղաքապետութեան արտօնութիւն տուաւ փոխառութիւն կնքելու։ Հելլենական լրագիրներէն «Նէօն-Աստի»ի «Էսփերինի»ի, «Բրաթոս»ի և Եգիպտոս հրատարակուած «Թանիբ-իւլ-Մէնէֆ» գրքին Թուրքիա մուտքը արգիլեց։ Իլկինի ջուրի ճամբաներու շինութեան ծախքը կառավարութեան կողմէ վճարուելը որոշում տուաւ։

ՌՈՒՄԷԼԻՈՅ ՀԻՒՐԵՐԸ

Սահմանադրութեան տարեդարձին առթիւ Պոլիս եկած Րումէլիոյ զբօսաշրջիկներուն ի պատիւ, երէկ, կէս օրին, Չուպուգլուի մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ Օսմ. Քօմիթէի կողմէ։ 350 զբօսաշրջիկներ կը մասնակցէին ճաշին։ Իրիկուան, զբօսաշրջիկները Կէօք-Սու երթալով, հոն գտնուած քլիւպը ճաշեցին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Երէկ, Աթէնքի օսմ. դեսպան Նապի պէյ այցելեց արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշայի։

ԱԼՊԱՆԻԱ

Կիլանի աւազակներէն Խուրիս Զորք իր տանը մէջ պաշարուելով, երեք ժամ տեւող ընդհարումէ մը յետոյ սպաննուած է. իր որդին ալ այս առթիւ ձեռք անցուած է։ Վէլչէթերինցի ոճրագործ Ապտուլլահ Սալիհ ալ սպաննուած է ընդհարման մը միջոցին։

ԻԼԱՆ

Մէվգըի մինագասայա վազ իւիլուալ չէհրի հալին օն իւչիւնճիւ սալը կիւնիւ իհալէի գաթիյէլէրի մուգարրէր օլան սէքիզ պին իւչ եիւզ եէթմիշ ալթը աէմիր թէրէյին կէօրիւլէն լիւզիւմ իւզէրինէ իհալէի գաթիյէլէրի չէհրի հալին եիրմինճի սալը կիւնինէ թէալիք իտիլմիշ օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն չէրայիթի միւնագասայը անլամագ վէ ֆիրին չարթնամէ իլէ րէսիմլէրինի ալմագ վէ եիւզտէ օն քէֆալէթ աղչէսինի թէսլիմ իլէ պազար ճումա կիւնլէրինտէն մաադա Թէլէկրաֆ վէ փօսթա վէ Թէլէֆօն միւտիւրիյէթի ումումիյէսի խուսուսաթ գալէմինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

Ֆի 13 Թէմուզ 326

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճափոնի ծովային նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Քանատայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի ելեկտրական Թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ։

TRADE MARK
LONGINES

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Պրիւքսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 Արտակարգ մրցանակ, անդամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուրին (1899)։
5 Ոսկի մրցանակներ, 50է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշաթէլի եւ Քիուի դիտարաններէն։
16 Շքադրամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատելֆիա, Անվերս Ամսթերտամ, Չիքակօ, ևն., ևն.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ** Մեծ Շուկայ, Մանճազանըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ ղրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 50—21

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իսնի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 31ին։

Իմէրէթի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 7ին։

Ֆրիժի շոգենաւը Սեւ ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 14ին։

Իսնի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 21ին։

Իմէրէթի շոգենաւը Սեւ ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 28ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իսնի շոգենաւը, Նաւապետ Պուլ, յունիս 1 չորեքշաբթի օր, առաւօտեան ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իմէրէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Յունիս 8ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիժի շոգենաւը, Նաւապետ Միթրէյ, Յունիս 15ին, չորեքշաբթի օր, առաւօտեան 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իսնի շոգենաւը, Նաւապետ Պուլ, Յունիս 22ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմէրէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Յունիս 29ին, առաւօտեան ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ա. կարգ	Բարիզի համար	200	ֆր.
» »	Մարսիլիոյ »	150	»
Բ. »	Բարիզի »	160	»
» »	Մարսիլիոյ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէփի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գալաթա, կոլին Թոփհանէ, քարաշէնին վրայ։

107 Թ. ՈՒՐՊՈՒԼ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝	130,000,000 քուրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝	39,000,000 քուրոն

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԵՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Պիէլից, Պիալա, Պոզէն, Պրուն, Բէչթա, Չէրնովից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլպատ, Քլանկէրֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօսից, Թրչէմիւլ, Ս. Բոլթէն, Թառնով, Թէբլից, Թէշէն, Վիլաշ և Նէօշթատ։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն պանքային ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և արժէթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ կը ճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր սակերով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Արժէթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու ոսկեդրամներ, զարդոսկիներ ևայլն։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ [illegible] յիսուն ղրուշէն։

«Սէյֆ» դրամարկղները, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԸԼ ԲՐՕԹԷՔԹԸՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղին Ճէյմս Պիլտինկ Չըրչ Սթրիթ
Ընկերութեան դրամատունն է Տհի Լոնտոն էնտ Բրովէնշըլ Պանք–Լիմիթըտ, 42 Քասըլ Սթրիթ, Լիվրբուլ.

ՏՀԻ ՆՈՐԹ ԻՍԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղի.— Պանք Չէմպըրս, Պօնտէյթ Տարլինկթըն
Ընկ. դրամատունը.— Տհի Լոնտոն Ճօյնթ Սթօք Պանք Լիմիթըտ—Տարլինկթըն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհաւասար ուղղամտութեան և արդարասէր ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ շէնքեր և ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ամէնէն աժան գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։ Ապահովագրական ընկերութեանց համայնաժողովէն (սինտիքա) դուրս կ'աշխատին։

Արեւելքի ընդհանուր լիազօր Տնօրէն (Manager)
ՎԻՔԷՆ Ա. ԴՈՒԼՖԱՏԵԱՆ
Քեհ (Secretary)
ՍԴՈՒԱՐԴ ՃԱՊՏԵԱՆ

Գալաթա, Իլիասի խան, Nº 7, 8

Գործակալութիւն Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ

ԱԶԳ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑ
ՄԻԱՅՆ 166 ՂՐՈՒՇՈՎ

Այս միջոցն է գնել Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի 1904ի փոխառութեան պարտաթուղթ մը, որ Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի, Րումէլիի երկաթուղիի, ևն., պարտաթուղթերուն յար և նման է, բայց անոնցմէ աւելի շահելու հաւանականութիւն կ'ընծայէ, որովհետեւ իւրաքանչիւր վիճակահանութեան մէջ 2,000 թիւ կը շահի, այսինքն Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէէն 1974 թիւ աւելի և Րումէլի երկաթուղիէն ալ 1050 թիւ աւելի կը շահին։ Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը երկու ամիսն անգամ մը, տարին վեց անգամ կը կատարուի Ամսթերտամի մէջ պետութեան հսկողութեան տակ։ Ամբողջ փոխառութիւնը բաժնուած է 72,000 կարգաթիւի։ Թուրքիոյ մէջ հոլանտական պանքա չգտնուելուն համար մեր ընկերութիւնն ամէն առեն կը վերագնէ հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերը Եւրոպայի հրապարակին համաձայն լաւագոյն գինը վճարելով։ Նոյն պարտաթուղթերն աւանդ առնելով դրամ փոխ կուտայ նաեւ իւրաքանչիւր թուղթի համար մէկ օսմ. ոսկիի հաշուով և տարեկան 6 առ հարիւր տոկոսով։ Ուրեմն փոխանակ բաժնեթուղթ գնելու տարեկան 60 դրշ. կորսնցնելով, կամ ուրիշ վիճակահանութեան տոմսեր գնելու ա՛լ աւելի մեծ կորուստի մը ենթարկուելով, կը յանձնարարենք գնել հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերը, որոնք օրինական հրամանագիրով արտօնուելէ ետքը հրապարակ հանուած և կալուածներով երաշխաւորուած են և հիմակուան գինն է ընթացիկ դրամով 166 դրշ., այսինքն ամենուն համար ալ մատչելի գին մը։ Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի արժէթուղթ գնելով ամենեւին վնասի չէք ենթարկուիր, որովհետեւ մինչեւ 70 տարի կա՛մ ձեր տուած դրամը պիտի գանձէք, կա՛մ վարը յիշուած լեցուն պարգեւները պիտի առնէք։ Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէ գնողը, պարտաթուղթին փոխարժէքէն զատ առանց ուրիշ դրամ վճարելու, 70 տարուան միջոցին 420 վիճակահանութիւններով քաշուելիք հետեւեալ պարգեւներուն պիտի մասնակցի.

250,000	ֆր.ի պարգեւներ	70	անգամ
150,000	» »	70	»
125,000	» »	70	»
100,000	» »	70	»
75,000	» »	70	»
62,500	» »	70	»
10,000	» »	420	»
1,000	» »	2100	»

և աւելի պակաս շահող ուրիշ շատ մը պարգեւներ։ Գաւառներէն կամ արտասահմանէն գնել փափաքողներն հաճին փոխարժէքը մանդաբոսդով կամ չէքով ղրկել հետեւեալ հասցէին.—

Crédit populaire Ottoman
société en Commandite

7 Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա, Պոլիս, Ֆէրահ պէյ խան, Թիւ 5, և 7, Նոր նամակատան դիմաց։

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար դիմել նոյն ընկերութեան։ Գաւառներու մէջ վաճառումն յանձն առնող գործակալներն կ'ուզուին։ 36—9

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴՆԵՐՈՎ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻԼ

„ԲԱՌՆԱՍ"Ի

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց. Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ.

6 հատին լուսանկար՝ բլաթինատիպ	40 ղր.
6 հատին լուսանկար՝ փայլուն	20 ղր.
Գունաւոր լուսանկր. բնական մեծ.	120 ղր.
12 հատին լուսանկար՝ բլաթինատիպ եւ մէկ ակրանտիսման	108 ղր.

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ԽՆԱՄՔՈՎ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՒՂԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԻ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ

Կ'ուզէ՞ք որ ամէն կերպով գոհ դառնաք, Փութա՛ լուսանկարուիլ «ԲԱՌՆԱՍ»ի։

ԱՄԵՆ ԿՈՂՄ ՓՆՏՌԵՑԷ՛Ք
ՁԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ
ՆՈՐ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ՀԱՆՈՒԱԾ
ՊԱՀՐԻՔ ԵՒ ՎԱԹԱՆ
Սիկառի առաջնակարգ եւ ընտիր
ԹՈՒՂԹԵՐԸ

ԲՈԼՈՐ ԾԽԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՔՈՎ
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

BANQUE D'ATHENES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի
Կեդրոնատեղի՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր.—Կ. Պոլիս (Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Խարթում, Մանսուրա, Զակազիկ, Լիմասոլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Քավալա, Իզմիր, Քասանթի, Սէրէզ, Սամսոն, Տրապիզոն, Քիոս, Խանթա, Պիրէօն, Բաթրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Թրիփոլիցա, Լարիսա, Հանիա, Գանտիա, Րէթիմօ (Կրետէ)։

Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՈՔԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխառութիւն ապրանքներու և արժէթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղչում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու շրջաբերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուընթաց։

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժէթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու Եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժէթուղթերու պահպանութիւն՝ աննշան վարձքի մը փոխարէն։ Զեղչ և գանձում ամէն կարգի կտրօններու։

Աւանդ.— Աթէնքի պանքան դրամական աւանդ կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։

Խնայողութեան սնտուկ.— Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սնտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական աւանդներու։

Առեւտրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքան Պոլսոյ գործակալութիւն Տէյիրմէն խանի (Պոլիս, Եէմիշ-Իսկէլէսի) մէջ, Նոր նամակատան մօտ, իր մթերանոցը կ'ընդունի շատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յաճախորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ՛ իբր աւանդ և թէ իբր երաշխաւորութիւն իր ըրած փոխառութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ չափաւոր պայմաններով։

Ընդհ. Տնօրէն
Զ. Ք. ՄԱՑԱՍ

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անունք	Թոն	Անունք	Թոն	Անունք	Թոն	Անունք	Թոն	Անունք	Թոն
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սարֆօ	1119
Ալքէթ	3607	Տօմինօ	938	Հինտօւ	3720	Միքատօ	3557	Տիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթիռաքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէց	595	Մօնդէվիլլօ		Սցէրօ	1203
Գասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուցիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Գորօմինօ	1264	Էպլօ	3464	Իտալօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Գըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օտիս	4100	Թաքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	1841	Ֆլէտօ	1053	Խնթացիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիլէօ	1837	Ֆիտօ	954	Ֆոլքինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Ֆոմլօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաշօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վըլթաւըն.	2391
Սօռէթօ	1831	Կալիբէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Րինալտօ	1553	Ոէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կէկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թօրօ	
Գօրսօ	895	Կրանտօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րոզարիօ	138	Մաչօն	

Մօրօֆֆօ շոգենաւը, Նաւապետ Մաքարէն, Վիկօ շոգենաւը, Նաւապետ Հարփօրա, հոս հասած են։

Թոֆիա շոգենաւը, Նաւապետ Թարն, օգոստոս 3ին, Միֆասօ շոգենաւը, Նաւապետ Թօրբ, օգոստոս 20ին հոս կը սպասուին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՑՑՕ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա։ 78

Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլք

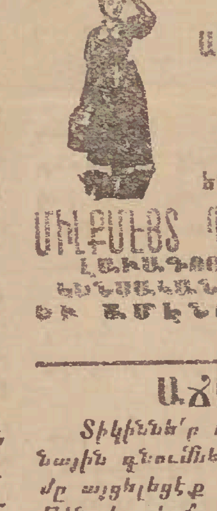

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է
ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ
ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂԱՅ ՀԱՄԱՐ
[illegible]
[illegible]
50—22

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է

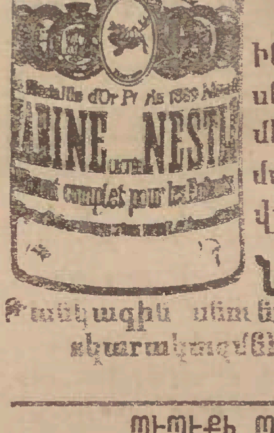

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Ինքնին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ ակարակազմներու համար։
50—22

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷ՛Ք

Տիկինն՚ե՛ր և օրիորդնե՛ր, ձեր ամառնային գնումները ընելէ առաջ, անգամ մը այցելեցէք Լամպրօբուլօ եղբարց «Աթէնքի վաճառատունը», որ կը գտնուի Բերա, մեծ փողոց, Բանայիտա եկեղեցիին քով, Բատած Համօբուլօ, Թիւ 278։ Ամէն օր մեծ քանակութեամբ կը հասնին զանազան գոյներով կերպասեղէններ՝ մետաքսէ, բուրդէ ու կտաւէ, կանանց քօսթիւմ-թայէօրներու և րըտէնկօթներու համար։ Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կարնիթիւրներ և զանազան գոյներով ժապաւէններ, մետաքսէ հովանոցներ, 30 ղրուշէն սկսեալ գլխարկներ, ժիւբօններ, ձեռնոցներ, գուլպաներ, քօղեր, ճերմակեղէններ ևայլն։ Լամպրօբուլօ վաճառատան մասնագիտութիւնն է վերջին նորութեամբ սեղմիրաններ, չանթէքլէր, ֆուլաններ ևայլն։ Մասնաւոր ճիւղ մը կայ այրերու և տղոց համար։ Գնորդները կրնան վստահ ըլլալ որ սոյն վաճառատան մէջ կարելի է %ին 50 շահ մը ունենալ, ուրիշ վաճառատանց հետ բաղդատմամբ։

ՊԷՊԷՔԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

Ծովեզերքը հաստատուած այս պարտէզը հիանալի տեսարան մը ունի։ Ըմպելիները առաջնակարգ են և գիները չափաւոր։ Մայիս 30/12 յունիսէն սկսեալ ամբողջ ամռան եղանակին նուագ ամէն ուրբաթ ու կիրակի օրերը, ժամը 8էն (Ը. Թ.)։ Մուտքը ազատ է։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ	տրկն.	108 ղր.
» » »	վեցամս.	60 »
Գաւառներու համար	տրկն.	108 »
» »	վեցամսեայ	60 »
Արտասահմանի հմր.	տարեկան	35 ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. բաժանորդագրութիւնները անպայման կանխիկ. ծանուցումները առանձին կը սակարկուին. դրամ ղրկելու ամէնէնապատեհ եւ աժան միջոցը Մանտաբօսթն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՇԱՃԵԱՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆ (127)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՕՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

Ժ.

ԻՏԱԼԻԱ.— ՍԻՆՊԱ ՆԱՒԱԶԸ

Ու նաւակին մէջ ամէն ոք անշարժ մնաց կէս ժամու չափ. ծովափին մօտ տեսնուեցաւ միեւնոյն լուսաւոր ակօսը, որ նաւակին կը մօտենար։ Մէկ վայրկեանէն, երկու դրկաչափ յառաջանալով, Կաէթանօ նաւակին քով հասած էր։

— Ի՞նչ կայ, հարցուցին Ֆրանց և չորս նաւաստիները միաբերան։

— Սպանիացի մաքսանենգներ են. միայն թէ իրենց հետ քորսիքացի մաքսանենգներ կը գտնուին։

— Վսեմափայլ տէր, յարեց Կաէթանօ, քրիստոնէական կարեկցութեան խորունկ զգացումով մը, պէտք է իրարու օգնել։ Յաճախ աւազակները ցամաքի վրայ նեղը կը դրուին ոստիկան-զինուորներու կամ զինուորներու կողմէ. անոնք նաւակ մը կը ցատկեն, և այդ նաւակին մէջ կը գտնեն մեզի պէս բարի տղաք։ Մեր ալեծուփ տունէն ապաստանութիւն կը խնդրեն։ Կարելի՞ է չօգնել հետապնդուածի ենթարկուած խեղճ մարդու մը։ Նաւակը կ'ընդունինք զայն և ծովուն բացերը կ'ելլենք։ Ատիկա սուղի չի նստիր մեզի, և գոնէ կեանքը կամ ազատութիւնը կ'ապահովէ մեր նմաններէն մէկուն, որ պատեհ առթիւ կը յիշէ մեր ծառայութիւնը և մեզի ցոյց կուտայ լաւ տեղ մը, ուր կրնանք հոն ցամաք հանել մեր ապրանքները, առանց հետաքրքիրներու կողմէ խանգարուելու։

— Ըսել է դուք ալ քիչ մը մաքսանենգ էք, սիրելի Կաէթանօ։

— Ի՞նչ ընենք, վսեմափայլ տէր, ըսաւ Կաէթանօ, աննկարագրելի ժպիտով մը, ձեռքերնուս եկածը կ'ընենք, ապրուստ մը հանելու համար։

— Ուրեմն ծանօթ էք այն անձերուն, որոնք այս պահուս Մօնթէ-Քրիսթոյի մէջ կը բնակին։

— Գրեթէ։ Մենք նաւավարներս ազատ-որմնադիրներուն կը նմանինք. կարգ մը նշաններով զիրար կը ճանչնանք։

— Կը կարծէ՞ք որ վախնալիք բան չկայ, եթէ երբեք ցամաք ելլենք։

— Երբե՛ք. մաքսանենգները գող չեն։

— Բայց սա երկու քորսիքացի աւազակնե՞րը, յարեց Ֆրանց, կանխաւ հաշուի առնելով վտանգի ամէն հաւանականութիւն։

— Էհ, Աստուած իմ, յանցանքը անոնցը չէ, եթէ աւազակ եղած են, այլ իշխանութեանն է։

— Անտարակոյս զանոնք կը հետապնդեն՝ կաշի մը քերթած ըլլալնուն համար պարզապէս, իբր թէ Քորսիքացիի մը բնաւորութեան մէջ չըլլար վրէժխնդիր ըլլալ։

— Ի՞նչ կը նշանակէ կաշի քերթել. մարդասպանութեան համարժէ՞ք է, հարցուց Ֆրանց, իր հետազօտութիւնները շարունակելով։

— Թշնամի մը սպաննել կը նշանակէ, ինչ որ տարբեր բան է, յարեց Կաէթանօ։

— Օ՛ն ուրեմն, երթանք ապաստանութիւն խնդրենք մաքսանենգներէն և աւազակներէն։ Կը կարծէ՞ք որ մեզ հիւրընկալեն։

— Անտարակոյս։

— Քանի՞ հոգի են։

— Չորս հոգի, Վսեմափայլ Տէր. երկու հատ ալ աւազակ կայ՝ կ'ընէ չորս։

— Էհ, մեզի չափ են եղեր։ Եթէ երբեք այդ պարոնները գէշ տրամադրութիւններ ցուցնեն մեզի նկատմամբ, հաւասար ուժ ունինք. հետեւաբար կրնանք զսպել զանոնք։ Ուստի անգամ մըն ալ կը կրկնեմ, դէպի Մօնթէ-Քրիսթօ քաշեցէք։

—Այո՛, Վսեմափայլ Տէր, բայց կը թոյլատրէ՞ք որ կարգ մը զգուշութիւններ ձեռք առնենք։

—Սիրելիս, իմաստուն եղէք Նէսթորի պէս և խոհեմ՝ Իւլիսի նման. ոչ միայն կը հրամայեմ այդ բանը այլ և կը յորդորեմ։

—Հիմա պէտք է լուռ մնալ, ըսաւ Կաէթանօ։

Ամէն ոք լռեց։

Ֆրանցի պէս ամէն բան իր ճշմարիտ հայեցակէտովը նկատի առնող մէկու մը համար այդ կացութիւնը առանց վտանգաւոր ըլլալու, ծանրակշիռ ըլլալէ հեռու չէր։ Ամենախոր մթութեան մէջ կը գտնուէր Ֆրանց, ծովուն վրայ կղզիացած, այնպիսի նաւավարներու հետ, որոնք չէին ճանչնար զինքը և անձնուէր ըլլալու ոեւէ պատճառ չունէին. անոնք գիտէին թէ ճամբորդը իր գօտիին մէջ ունէր քանի մը հազար ֆրանք. եթէ ոչ նախանձով գէթ հետաքրքրութեամբ քանիցս զննած էին ուղեւորին գեղեցիկ զէնքերը։ Մնաց որ այդ նաւավարներէն զատ ուրիշ հետեւորդ չունենալով, այնպիսի կղզի մը ցամաք պիտի ելլէր, որ թէեւ խիստ կրօնական անուն մը կը կրէր, բայց Գողգոթայի կողմէ Քրիստոսի ընծայուած ապաստանութենէն տարբեր բան մը չպիտի ընծայէր Ֆրանցի, այդ մաքսանենգներուն և ծովահէններուն շնորհիւ։ Ընկղմեցուցած շոգենաւերուն պատմութիւնը, զոր ցերեկը լսած էր, աւելի ճշմարտանման կը թուէր գիշերը։ Այդ կրկնակ վտանգին հանդէպ որ մտացածին էր թերեւս, Ֆրանց իր աչքերը չէր հեռացներ այդ մարդոց վրայէն և ձեռքը հրացանէն չէր բաժներ բնաւ։

(Շարունակելի)